

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА

2021-2027 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - ВЪРБИЦА
№.....

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
Раздел I. Анализ на средата	6
1. Природо-географски фактори	6
1.1. Географска характеристика, местоположение и граници	6
1.2. Административно – териториална характеристика	6
1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси	8
1.4. Почви и полезни изкопаеми	10
1.5. Климат	10
1.6. Води и хидрографска мрежа	12
2. Социално-икономически фактори	13
2.1. Демографски и социални характеристики	13
2.2. Икономически показатели	16
3. Анализ по компоненти на околната среда	21
3.1. Атмосферен въздух	21
3.2. Води	25
3.3. Земи и почви	33
3.4. Зелена система и биоразнообразие	36
4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда	49
4.1. Отпадъци	49
4.2. Шум	53
4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	55
5. Управленски и финансови фактори	57
5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС	57
5.2. Сътрудничество с други институции и организации	59
5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС	60
5.4. Информиране на обществеността	61
Раздел II. SWOT АНАЛИЗ	62
Раздел III. Визия за околната среда на общината	64
Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда	65
1. Генерална стратегическа цел	65
2. Специфични цели	65
Раздел V. План за действие	67
Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата	78
Раздел VII. Мониторинг и контрол	79
Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка	80
Списък на таблиците, фигурите, схемите	85
Списък на често използваните съкращения	86

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на община Върбица, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общината за ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси. Настоящата Програма е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на община Върбица. При изготвянето на Плана за действие към ПООС е обърнато специално внимание на Общия устройствен план на община Върбица и Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на средата, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка. Едновременно се цели постигане на траен ефект за обществото, за да се елиминира вземането на евентуални „компромисни решения“ в условията на бюджетен дефицит в общината.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- Сравняване и привеждане в унисон с националните и европейски приоритети;
- Обвързване на бъдещите проекти на общинска администрация и дейностите в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, гражданска сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;
- Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните **основни принципи**:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им. Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като са налагани ограничения върху

използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Деяности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве
- да се редуцира до възможния минимум използването на сировини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извлечане на вторични сировини и енергия от отпадъците, генериирани от потреблението на продуктите
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансфериирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със сировини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се настърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, инновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да й бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Основанието за правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда се съдържа в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), в който е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, включително в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси (чл.17).

Специалният Закон за опазване на околната среда вменява на кметовете на общини функцията на компетентен орган по опазване на околната среда (чл.10, ал.1, т.6). Като такива, на тях са възложени редица задължения за управление на компонентите и факторите на околната среда на територията на общината (чл.15, ал.1).

В тази връзка, ПООС на община Върбица съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околната среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Върбица, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

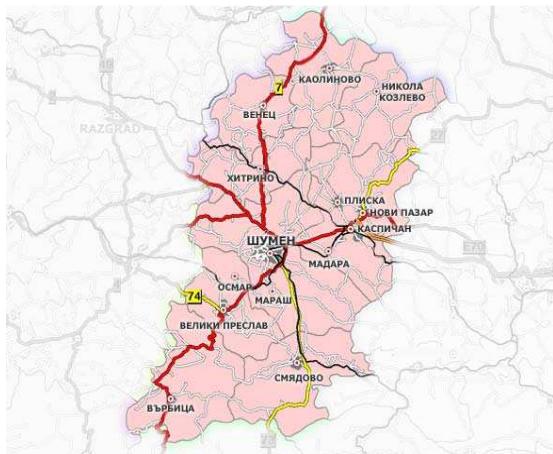
Избраният подход за разработването на Програмата съответства на одобрените от Висшия експертен съвет на МОСВ методически указания. Основният използван инструментариум в разработката е стратегическото планиране, почиващо на социално-икономически, целеви, проблемен и SWOT анализи. ПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие с цел приемане на действия за отстраняването им.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори

1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Фиг. 1: Карта на област Шумен

Административният център на общината - град Върбица отстои на 54 км. до областния център – град Шумен, на 136 км. от гр.Бургас, на 141 км. от гр.Варна, на 144 км. от гр.Русе, на 263 км. от гр.Пловдив и на 329 км. от столицата на Република България – град София.

Община Върбица е една от 10-те в област Шумен. Тя е на второ място по територия и на пето място по население в областта. Във Върбица към края на 2019 г. живеят 10 433 души или 6,06% от населението на област Шумен (172262 души) и 1,12% от населението на СИР.

Средната гъстота на населението в община Върбица (22,78 души на кв. км. за 2019 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (50,77), както и от средната гъстота за страната (63,0) и за СИР (63,29 души на кв.км.).

Географското положение на община Върбица в известна степен затруднява развитието ѝ поради периферното разположение и отдалеченост от крупни административни центрове. Общинската територия е разположена встрани от националните и трансевропейските коридори. Основен проблем е лошото състояние на Върбишки проход, който е една от най-удобните връзки между Северна и Южна България, но от дълго време е затворен.

1.2. Административно – териториална характеристика

Съгласно настоящото административно-териториално деление на страната град Върбица е общински център на едноименната община. Селищната мрежа на общината е добре изградена, но не е териториално балансирана.

Урбанистичната структура на общината включва 16 населени места - 1 град – административен център - Върбица и 15 села. Общинският център - гр. Върбица се намира в югоизточната част на територията на общината. На запад от гр. Върбица под балкана са разположени селата Крайгорци, Чернооково, Божурово и Станянци. На север от р. Камчия, която преполовява територията на общината от запад на изток, са разположени селата Менгишево, Конево, Кълмен, Ловец, Сушина, Иваново и Методиево. На изток от общинския център в подножието на Стара планина са разположени като във верига с.Маломир, Нова Бяла река, Бяла река и Тушовица.

По брой населени места (16), община Върбица се нарежда на трето място в областта. Най-много са населените места в община Шумен – 27 и община Хитрино – 21, а най-малко в общините Каспичан - 9 и Смъдово – 10.

Община Върбица се намира в Североизточна България. Територията и заема югозападните части на област Шумен и Североизточен район (СИР) от ниво NUTS 2.

Разположена е в част от Старопланинската област, Предбалкана и Герловски район.

Община Върбица граничи на североизток с община Велики Преслав, на изток с община Смъдово, на югоизток с община Сунгурларе, област Бургас, а на югозапад с община Котел, област Сливен. От запад и северозапад граничи съответно с общините Омуртаг и Търговище.

Фиг.2: Кarta на община Върбица

Съгласно иерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., гр. Върбица е определен на 4-то ниво - малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини.¹

Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Върбица включва следните категории: 1 много малък град – Върбица (до 10 хил. жители) и 1 средно село с население от 1000 до 2000 д. – Бяла река. Към малките села с население от 250 до 1000 жители се отнасят 12 села (Божурово, Иваново, Конево, Ловец, Маломир, Менгишево, Методиево, Нова бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица и Чернооково). Останалите 2 са много малки села с до 250 жители (Крайгорци и Кълмен). Селищната система на общината е устойчива. Няма застрашени от обезлюдяване села с население под 20 души към 2019 г.

Степента на урбанизация на Община Върбица (т.е. процентът на градско население) е 32,38%, при средното за областта – 61,23%. Территориално населението е неравномерно разпределено. Около 86% живее в южната половина на общината, в град Върбица и селата Бяла река, Нова бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица и Чернооково.

Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, но неравномерно балансирана – основната концентрация на селища е в централната и южна част на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. По тази причина и поради относително големия брой населени места, общината има нужда от целево създаване на поне два вторични опорни центъра, различни от град Върбица, които да балансират развитието на северната част на района и южната част, в която са разположени повечето населени места.

¹ Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др.

В пространственото развитие на функционалните системи в територията структура на общината с най-голяма е концентрацията на обществено-обслужващи обекти в общинския център гр. Върбица. На територията на отделните села също има обществено-обслужващи обекти в зависимост от специфичните им функции и потребности.

Административният център - град Върбица е разположен в югозападната част на територията на общината. Сравнително близо до него са ситуирани и селата: Станянци, Маломир, Нова бяла река, Менгишево, Божурово, Чернооково. Всички останали населени места са отдалечени с над 10 км. и имат по-периферно местоположение спрямо административния център на различно разстояние, разпределени в границите на общинската територия. Отстоянието на град Върбица до населените места е от 5,4 до 21,5 км.

Таблица 1: Разстояния в км. от гр. Върбица до всички населени места в общината

Населено място	Разстояние км.
с. Божурово	8,1
с. Бяла река	10,7
с. Иваново	17,2
с. Конево	10,8
с. Крайгорци	11,8
с. Кълмен	11,3
с. Ловец	13,7
с. Маломир	5,9
с. Менгишево	7,3
с. Методиево	21,5
с. Нова бяла река	6,8
с. Станянци	5,4
с. Сушина	18,4
с. Тушовица	14,2
с. Чернооково	9,5

Източник: <https://www.bgmaps.com/>

В регионален мащаб всички селища от община Върбица са поставени в позицията на периферни и полу-периферни. Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. За да се подобри достъпа до населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата в цялата община.

Периферните територии са най-уязвимите пространства от социално-икономическа гледна точка. Повечето са едновременно планински и селски но въпреки това със стравнително стабилни демографски характеристики. Основен е проблема с техническа инфраструктура, с липса на заетост и затруднен достъп до социални услуги.

1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси

Релефът на община Върбица е разнообразен, като в по-голямата част е преобладаващо хълмист и планински до нископланински.

Таблица 2: Баланс на територията на община Върбица (дка)

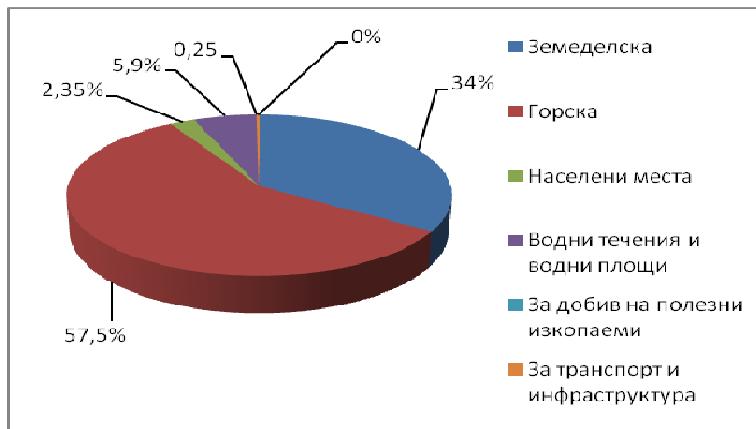
Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
457727	155635	263223	10691	27035	0	1143

Източник: Национален статистически институт

Около 91,5% от територията на община Върбица се състои от земеделски и горски площи. Най-голям относителен дял в територията на общината заемат горските площи – 263223 дка (57,5% при средни за страната 58%). На второ място земеделската земя – 155635 дка (34% при средно за страната 35%). Населените места и другите урбанизирани територии са 2,35% или 10691 дка. Водните площи заемат 5,9% от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 0,25%. В общината няма територии за добив на полезни изкопаеми.

Графика 1: Разпределение на площта на община Върбица по видове територии

Източник: Национален статистически институт

На изток от Върбишкия проход са разположени част от северните склонове на Върбишка планина. На 2 км. източно от прохода, на границата с община Сунгурларе се намира най-високата точка на планина – връх Калето 898,6 м. Западно от прохода са простират крайните североизточни части на Котленска планина. В нея, на границата с община Котел се издига най-високият връх на община Върбица – Каракус 1045,6 м.

На запад и северозапад от пролома на река Голяма Камчия в пределите на общината попадат част от южните склонове на Преславска планина (част от Източния Предбалкан). В нея, на границата с община Велики Преслав се издига най-високата ѝ точка – връх Голяма Въшкадалница 723,4 м. Югоизточно от пролома на територията на община Върбица е разположена югозападната част на Драгоевска планина, която също е част от Източния Предбалкан. Най-високата ѝ точка в пределите на общината е 576 м. и е разположена също на границата с община Велики Преслав. Между двете планини, в пролома на река Голяма Камчия се намира най-ниската точка на община Върбица – 140 м. Между Върбишка и Котленска планина на юг и Преславска и Драгоевска планина на север и североизток под формата на голям триъгълник се простира източната част на историко-географската област Герлово.

Северните склонове на главното Старопланинско било са стръмни и силно пресечени, особено в западната част на територията. В източната част е с по-малки наклони. От него на север към Герловската котловина се спускат множество била и долове, които очертават водосборите на реките Герила и Елешница. Вододел между тези две реки е билото "Кольов гроб". Същото има заоблен характер, а профилът му очертава няколко заравнени тераси.

Останалата част от територията разположена в разклоненията на главните била има полупланински характер със заоблени и неясно очертани била, остро врязани долове и стръмни, наклонени склонове. В най-североизточната част, в района на Преславската планина, и в северните комплекси, релефът е хълмист с преобладаващи наклонени терени.

Най-голямата надморска височина е 1046 м, а с най-малка - около чашата на яз. „Тича“ - 150 м н.в. Като цяло релефът е разнообразен и разкрива привлекателни за туристи живописни гледки. Планинската част на общината дава възможност за еко-, приключенски туризъм и лов.

1.4. Почви и полезни изкопаеми

В община Върбица разпространение имат предимно светлосивите и сиви горски почви. Сивите горски почви са образувани под влияние главно на широколистна горска растителност, като в ниските части се чувства влиянието на тревна растителност. Ето защо, за сивите горски почви е характерен хумусен хоризонт с малка мощност и силно развит и уплътнен глиnest илувиален хоризонт. Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви са образувани върху безкарбонатен скелетен субстрат и при участие на широколистни дъбови гори. Отличават се с ниско съдържание на органично вещество, слаба водопропускливост и повърхностно преувлажнение. Част от тези почви са засегнати от процеси на ерозия.

Малки площи са заети от алувиални и алувиално-ливадни почви, които са сходни с аналогите си в съседните райони. В северната част на района са разпространени незначителни площи заети от излужени черноземи и тъмносивокафяви горски почви, а по на югозапад и рендзини. Основно значение имат сивокафявите горски неерозирани, ерозирани и плитки, псевдоподзолистите (светлосивокафяви) горски почви глеевидни и алувиално-ливадните почви. По свойствата си всички почви са сходни с аналогите си в съседните райони.

Псевдоподзолистите горски почви обаче са по-кисели, силно се преовлажняват (заемат по- безоточни части от релефа) и са с по-ниски продуктивни възможности.

Антропогенните наслаги са променили изцяло естествената геологичка среда и почвените характеристики.

Бонитета на почвите в района е направен по агропочвени групи, според сравнителната оценка на почвите и климата, която се основава на качеството на земите и пригодността им за отглеждане на определени селскостопански култури. Общите продуктивни възможности са в границите 41- 46 бала, а общо за групата 43 бала, което ги причислява в трета бонитетна група - "средно добри земи". Те са най-подходящи за пасища (65-70 бала), следвани от пшеницата - 48-58 бала, картофи - 44-52 бала. Средния агрономически бонитет за територията на община Върбица варира от 42 до 69 бала.

На територията на Върбица е представен мощен комплекс от палеозойски, мезозойски и неозойски седименти. Интерес представляват отложенията, разкриващи се на повърхността. Такива са долнокредните (хотривски) мергели и кватернерните алувиални, елувиални, делувиални и наносни отложения. Хотривските мергели се разкриват в по-издигнатите части на терена и в коритата на реките и суходолията. Кватернерните наслаги покриват плътно почти навсякъде мергелите. Представени са от глини, опочвени глини, пясъци и чакъли.

В сейзмично отношение районът е разположен в зона с интензивност от седма степен и сейзмичен коефициент $KС = 0,10$, съобразно скалата на Медведев-Шпонхайер-Карник и прогнозното сейзмично райониране на Република България за 1000 годишен период.

На територията на община Върбица няма подземни природни богатства и полезни изкопаеми. В Националния баланс на запасите на територията на община Върбица не са регистрирани находища на подземни богатства и не са предоставяни концесии за добив на подземни богатства и инертни материали.

По поречието на река Камчия има условия за добив на инертни материали – пясък и баластра.

1.5. Климат

Климатът в общината е умерено-континентален с четири сезона, но има някой особености, продуктувани от релефа и надморската височина. Пролетта във Върбица е хладна и настъпва по-късно в сравнение с Дунавската равнина. Лятото е относително хладно, със значителни валежи. Средните годишни амплитуди и средните годишни минимални и максимални температури в най-ниските и най-високите части от района на лесничеството не се различават съществено.

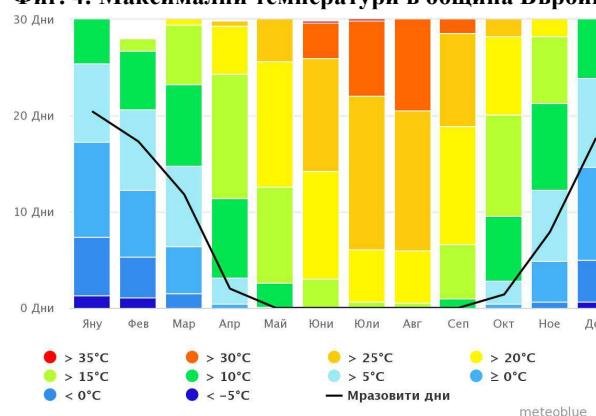
Фиг. 3: Средни месечни температури и валежи в община Върбица

Източник: www.meteoblue.com/bg

„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец от годината за община Върбица. „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години. Средната януарска температура е $-3,0^{\circ}\text{C}$ / $-1,0^{\circ}\text{C}$, а средните температури през най-топлия летен месец юли са $16,5^{\circ}\text{C}$ / $19,5^{\circ}\text{C}$.

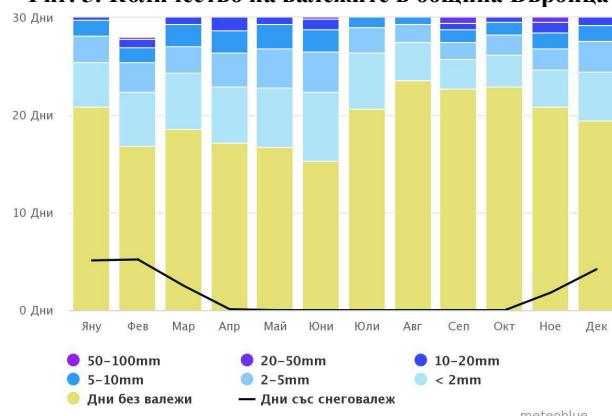
Фиг. 4: Максимални температури в община Върбица

Източник: www.meteoblue.com/bg

Максимумът на валежите е през пролетта и лятото, а минимумът през зимата и в края на лятото и началото на есента. В пряка връзка с валежите са и засушаванията. Най-голям брой засушавания с продължителност над 10 дни има в края на лятото и през есента.

Фиг. 5: Количество на валежите в община Върбица

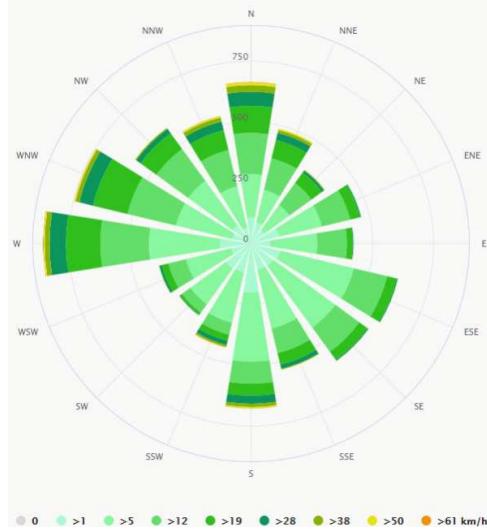
Източник: www.meteoblue.com/bg

Снежната покривка във високите части е по-устойчива - достига до 40-50 см и се задържа около 80-100 дни, докато в ниските части достига 20-40 см и се задържа 50-80 дни. През последните две години валежите са недостатъчни и разпределението им е неравномерно.

През 2020 г. има пролетни и летни засушавания, които са най-сериозните за последните 10 години. Снежната покривка има неустойчив характер и е със сравнително малка средна дебелина. Първата снежна покривка се образува сравнително късно (10-12 декември), а последната изчезва сравнително по-рано (20-28 февруари).

Фиг. 6: Роза на ветровете на територията на община Върбица

Източник: www.meteoblue.com/bg

Розата на вятъра показва колко дни в годината вятърът духа от определена посока.

Характерни за региона са късните пролетни слани до края на месец април, което се отразява неблагоприятно върху развитието на растенията. В района преобладаващи са северните и североизточните ветрове, които пренасят студени въздушни маси, главно през зимния период. През пролетта и лятото преобладаващи са източните ветрове, а през есента посоката на ветровете най-често е от юг. Студените северни ветрове създават условия за образуването на поледици по билните части, които причиняват повреди на насажденията и културите.

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Предвижданията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

1.6. Води и хидрографска мрежа

Речната мрежа в пределите на община Върбица се отнася към Черноморския водосборен басейн. На територията на общината е разположен язовир „Тича“ с площ 19 000 дка, с височина на язовирната стена около 54,50 м., а котата на преливния ръб е 186 м. Завирения обем на язовира е 311,80 мил.куб.м. Водата на язовира се използва за водоснабдяване на градовете Шумен, Търговище, Преслав, както и за напоителни цели. Бреговете на „Тича“ предлагат добри условия за почивка, съчетана с чист планински въздух, селски, спортен туризъм, риболов и др.

Освен язовир „Тича“ на територията на общината има още около 20 микроязовира, които са разпръснати по цялата територия и заемат площ от 5 до 136 дка. Те имат локално значение – за напояване и рибовъдство.

Основните реки, които преминават през територията на общината са: р. Камчия, р. Тича, р. Герила, р. Елешница и р. Вардун дере.

В курортния комплекс „Върбица”, който се намира на 5 км от града има два минерални извора, с доказани лечебни свойства при стомашно-чревни и очни заболявания.

На територията на общината се намират общо три водоизточника с минерална вода, които обуславят развитието на здравен, балнеоложки и спа-туризъм.

Първата е известна от десетилетия като лечебен извор, има минерализация 1.2 г/л, съдържаща сероводород и значителни концентрации на калциеви йони (109 мг/л). Тя се е използвала широко за пиеен от населението, дори е била бутилирана от Общината и продавана. Водата не е гореща и няма много голям дебит. Последните изследвания показват, че е уникална по състав и свойства и е подходяща не само за стомашно-чревни, но и за лечение на бъбречни заболявания и периферна нервна система. Тази вода е била известна в миналото и е отбелязана на стара Световна карта на минералните води от 1937 г. Тя се използвала широко за лечение. Д-р Антон Сирakov е основал санаториум в курорта с минералните извори и като дългогодишен негов ръководител е излекувал стотици пациенти през втората половина на миналия век.

Друг източник с подобни свойства на минералната вода има в близост до хижа „Върбица“. Водата от сондажния водоизточник също е студена, с висока минерализация (13.1 г/л), хлоридна натриева, съдържаща йодид и бромид. Тя е подходяща след загряване за балнеолечение. В центъра на Курорта има извор с вода за лечение на очни заболявания.

Изворите сега не се експлоатират в съответствие с действащото законодателство. Необходимо е в кратък срок да се инициира регистрацията на находищата на минерална вода в МОСВ, както и предоставянето им за експлоатация на Община Върбица. Това е наложително като първа стъпка от поредица от дейности за изграждане на водовземни съоръжения за водите, с цел лечебните им свойства да бъдат вложени в развитието на балнеоложки, здравен и спа-туризъм – част от насоките за разнообразяване на местния туристически продукт.

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж. Община Върбица не е засегната от общата демографска криза и тенденциите на трайно намаляване на населението. Броят на населението в общината се запазва сравнително постоянен брой, а през последните години леко нараства с около 0,5%.

Таблица 3: Население в община Върбица 2015 – 2019 г.

	2015	2016	2017	2018	2019
Всичко	10432	10382	10374	10378	10433
Мъже	5265	5247	5234	5257	5252
Жени	5167	5135	5140	5151	5181
В градовете	3294	3300	3320	3343	3379
В селата	7138	7082	7054	7035	7054

Източник: Национален статистически институт

През 2019 г. в общината живеят 10433 души, 50,3% от които мъже и 49,7% жени. В град Върбица живеят 32,4%, а в селата 67,6% от жителите на общината.

През 2019 г. под трудоспособна възраст е 16% от населението на община Върбица. За сравнение относителният дял на населението до 15 години в област Шумен е 14%, а в Североизточен район - 15%. Възрастните над трудоспособна възраст в община Върбица са 2254 души или 21,6% от населението. Около 62,3 е дялът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 4: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2017 - 2019 г.

	2017			2018			2019		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	10374	5234	5140	10378	5227	5151	10433	5252	5181
Под трудоспособна²	1765	926	839	1728	911	817	1676	884	792
В трудоспособна³	6494	3511	2983	6481	3490	2991	6503	3509	2994
Над трудоспособна⁴	2115	797	1318	2169	826	1343	2254	859	1395

Източник: Национален статистически институт

Населението на община Върбица продължава да застарява. Към 2019 г. децата до 14 г. са 15% от жителите на общината, а възрастните над 60 годишна възраст – 25,8%. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизведството на населението, така и възпроизведството на трудовия потенциал. Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) обуславя ускоряването на процеса на застаряване, което поставя натиск върху публичните разходи за пенсии, здравеопазване и социални грижи.

Таблица 5: Население по възрастови групи в община Върбица 2016-2019 г.

Години	Общо	Възраст 0-14 г.	Възраст 15-29 г.	Възраст 30-44 г.	Възраст 45-59 г.	Възраст 60-74 г.	Възраст 75+ г.
2016	10382	1654	1776	2276	2260	1790	626
2017	10374	1647	1744	2258	2239	1844	642
2018	10378	1607	1707	2243	2237	1925	659
2019	10433	1554	1704	2193	2291	2003	688

Източник: Национален статистически институт

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Естественият прираст на населението в община Върбица е отрицателен, средно по минус 44 души на година, като през 2017 г. достига минус 62 человека. Средногодишният брой на живородените деца в община Върбица за периода 2015-2019 г. е 90. Средната смъртност 5-те години е 135 человека годишно.

Таблица 6: Естествен прираст на населението на община Върбица 2015-2019 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	106	49	57	130	62	68	-24	-13	-11
2016	89	43	46	136	71	65	-47	-28	-19
2017	91	43	48	153	91	62	-62	-48	-14
2018	86	47	39	128	69	59	-42	-22	-20
2019	80	42	38	126	69	57	-46	-27	-19

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението през последните 5 години е отрицателен, като за 2015 г. е 279 души, а за 2019 г. е 101. Средногодишно населението на община Върбица оказва позитивно влияние върху демографските процеси. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2019 г. е нараснало с 55 души.

Таблица 7: Заселени, изселени и механичен прираст в община Върбица 2015-2019 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	435	216	219	156	59	97	279	157	122
2016	168	80	88	171	70	101	-3	10	-13
2017	268	119	149	214	84	130	54	35	19
2018	257	105	152	211	90	121	46	15	31
2019	303	130	173	202	78	124	101	52	49

Източник: Национален статистически институт

² Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

³ В трудоспособна възраст - за 2019 г. - от 16 до 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месец за мъжете.

⁴ Над трудоспособна възраст - тези граници са от навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месец за мъжете.

Община Върбица не е засегната от процесите на силна урбанизация, характерни за повечето райони на страната. Населението по населени места се запазва и леко се увеличава, въпреки че не е равномерно разпределено по общинската територия е сравнително балансирано между града и селата. Около 31,8% от населението е съсредоточено в административния център – гр. Върбица, в селата – 68,2% - Бяла Река – 12,5% Тушовица- 7,4%, Станянци, Чернооково по 11,6%. Това обуславя необходимостта от прилагане на интегриран подход и стимулиране развитието, както на административния център, така и на малките населени места в общината.

Таблица 8: Население по населени места в община Върбица 2016-2019 г.

Община/населено място	2016	2017	2018	2019
Община Върбица	10382	10374	10378	10433
с. Божурово	282	282	279	271
с. Бяла река	1302	1297	1280	1304
гр. Върбица	3300	3320	3343	3379
с. Иваново	430	414	406	411
с. Конево	250	260	279	291
с. Крайгорци	221	224	219	217
с. Кълмен	68	66	70	69
с. Ловец	426	413	413	400
с. Маломир	470	469	475	472
с. Менгишево	462	475	483	485
с. Методиево	382	379	376	375
с. Нова бяла река	511	501	488	487
с. Станянци	623	637	647	664
с. Сушина	298	296	289	289
с. Тушовица	799	796	787	777
с. Чернооково	558	545	544	542

Източник: Национален статистически институт

По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Върбица по постоянен адрес нараства с около 1% през 2019 спрямо 2015 г. и към 31.12.2019 г. е 14899 души. Населението по настоящ адрес за анализирания период също нараства с 1,1% и към 31.12.2019 г. е 11619 души.

Таблица 9: Население по постоянен и настоящ адрес в община Върбица 2015 г. и 2019 г.

Постоянен адрес		Настоящ адрес	
2015 г.	2019 г.	2015 г.	2019 г.
14649	14899	11015	11619

Източник: Национална база данни „Население“ - <http://www.grao.bg>

Тенденциите, като намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават като цяло в област Шумен и СИР и са симптоматични за страната като цяло, но в община Върбица не са изразени. Може да се направи извода, че в община Върбица към момента не може да се говори за демографска криза.

По данни от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г., в 16-те населени места на общината има 3705 домакинства и 3122 семейства, като средният брой членове на едно домакинство или семейство е около 2,8 человека. Едночленните домакинства са 829. В 2867 домакинства живеят повече от едно семейство на родствени лица. Актуални данни за броя на домакинствата по населни места ще има след Преброяването на населението и жилищния фонд от НСИ през 2021 г. Домакинствата са основните генератори на битови отпадъци и източници на вредни емисии от отопление на твърди горива, замърсяващи околната среда в общината.

2.2. Икономически показатели

Икономическото развитие на община Върбица през последните години се характеризира с различна динамика. Основните отрасли в местната икономика са дърводобива, дървообработката, шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и търговията.

Броят на предприятията във Върбица намалява през последните години и през 2016 г. е 203 или с 1 повече спрямо 2018 г. Нови предприятия са открити предимно в сектора на строителството. В селското стопанство фирмите намаляват и през 2018 г. са 52 броя. Най-малко нови фирми възникват в сектор Хуманното здравеопазване и социална работа и сектор Хотелиерството и ресторантърството. През 2018 г. най-голям относителен дял имат предприятията, работещи в областта на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети – 89 броя или 44,05% от всички предприятия на територията на общината.

Таблица 10: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2018 г.

Отраслови сектори	2016	2017	2018
Общо	203	201	202
Селско, горско и рибно стопанство	55	52	52
Преработваща промишленост	16	18	15
Строителство	..	7	6
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	92	84	89
Транспорт, складиране и пощи	6	9	7
Хотелиерство и ресторантърство	13	16	14
Операции с недвижими имоти	5
Хуманно здравеопазване и социална работа	6	6	7
Други дейности	..	3	4

Източник: Национален статистически институт

В сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ работят съответно 25,74%, в сектор „Преработваща промишленост“ около 7,42%. Броят на фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантърство нараства от 13 на 14 и съставлява близо 6,93% от фирмите във Върбица.

Таблица 11: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2016-2018 г.

Години	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
2016	23979	37972	32773	35718	3615	1713	718	530
2017	27090	44722	39099	39957	4837	483	756	568
2018	32621	51432	46352	45835	5315	265	798	596

Източник: Национален статистически институт

Икономическата криза и неблагоприятната бизнес среда у нас не се отразяват много на развитието на предприятията в община Върбица. Произведената продукция в тях през 2016 спрямо 2018 г. се увеличава с 8 642 хил. лева. Приходите от дейността бележат ръст от 13 460 хил. лева, а нетните приходи от продажби нарастват със 13 579 хил. лева. Разходите за дейността нарастват от 2016 до 2018 г. с 10 117 хил. лева.

Печалбите на местните фирми през 2016 г. нарастват спрямо 2018 г. с 1700 хил. лева и достигат 5315 хил. лева. В същото време загубите на предприятията във Върбица намаляват драстично, като през 2016 г. са 1 713 хил. лева, а през 2018 намаляват до 265 хил. лева. Броят на наетите по трудово и служебно правоотношение лица в община Върбица нараства и през 2018 г. е 596 души – с 66 повече спрямо 2016 г. Броят на заетите лица през 2018 г. е нарастанал с 80 спрямо 2016 г.

Средната брутна годишна работна заплата в община Върбица за 2018 г. е 7995 лева, което е с около 16,3% повече спрямо 2016 г. Възнагражденията в общината остават значително

по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната за същия период – 13 755 лева, средна заплата за област Шумен – 11 028 лева и за СИР - 12 062 лева.

Таблица 12: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

Години	Лева
2016	6690
2017	7472
2018	7995

Източник: Национален статистически институт

В община Върбица са добре развити животновъдството и растениевъдството и функционират предприятията на хранително-вкусовата промишленост. Важен фактор за развитие на местната икономика е близостта до два големи административни и индустриски центъра – град Шумен и град Търговище, което осигурява пазар за реализация на местната продукция и достъп до летище и пристанище за износ в град Варна. Икономическите дейности в общината са концентрирани предимно в гр. Върбица се явява и зона на локална икономическа гравитация.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем на общината. Средната брутна годишна работна заплата и доходите на населението в общината са важен показател за определяне размера на такса „Битови отпадъци”.

Промишленост

Община Върбица е типична полупланинска селска община. Икономиката ѝ се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства. Промишлеността е сред основните структуроопределящи отрасли, но няма водещо икономическо значение. Основната икономическа активност е свързана с дърводобива, дървообработката, шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и търговията.

Дървообработващата сфера е представена от малки банцигарници и работилници.

Шивашката промишленост се изразява предимно с малки цехове, които работят на ишлеме и са подизпълнители на по-големи фирми. Тези фирми работят със сравнително съвременна техника, работната ръка е нискоквалифицирана, сградния фонд е морално и физически остатял. Липсва концентрация на целия производствен процес на едно място – отделните операции се извършват в различни по-малки цехове в други населени места, което осъществява производството.

Хранително-вкусовата промишленост е представена от няколко малки цеха за производство на закуски, хляб, хлебни и сладкарски изделия.

Колебливите тенденции в развитието на преработващата промишленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на приемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство. В община Върбица има традиции в промишлеността и най-вече в някои подотрасли, които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

Селско стопанство

Селското стопанство е важен отрасъл за икономиката на община Върбица. Поради полупланинския характер на терена и голямата разпокъсаност на парцелите значителен дял от земеделските земи не се обработват и пустеят. Основните отглеждани култури са зърнено фуражните – пшеница, ечевици, царевица; техническите – слънчоглед, тютюн и зеленчуци - зеле, краставици, захарно цвекло, домати, пипер и други.

Таблица 13: Баланс на териториите в община Върбица по видове собственост

№	Вид собственост	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1.	държавна частна	1532	226678,241	45,787
2.	частна	10661	70108,525	14,161
3.	на религиозни организации	14	147,055	0,030
4.	общинска частна	3042	39475,004	7,974
5.	на чуждестранни лица	462	3566,997	0,721
6.	смесена	315	2521,406	0,509
7.	на юридически лица	2955	26400,237	5,333
8.	Стопанисван от общината	193	2682,084	0,542
9.	държавна публична	218	111953,769	22,614
10.	общинска публична	1842	11533,091	2,330
ВСИЧКО		21234	495066,409	100,000

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Шумен

Най-голям относителен дял в община Върбица заемат териториите държавна частна собственост – 45,787%, следвани от земите, на държавна публична – 22,614%, частна – 14,161% и общинска частна собственост – 7,974%. Останалите територии се разпределят между общинска публична , стопанисван от общината , на юридически лица , смесена , на чуждестранни лица , на религиозни организации

Таблица 14: Брой регистрирани земеделски стопани в община Върбица 2015-2019 г.

година	брой	обработвана земя в т. ч пасища, мери и ливади по анкетни фомуляри в дка
2015	326	56 595,679
2016	330	56 595,679
2017	344	56 595,679
2018	335	56 595,679
2019	318	56 595,679

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Шумен

Броят на земеделските стопани в община Върбица намалява през последните години и за 2019 г. е 318 , докато през 2015 г. е 326. Обработваемата земя за периода 2015 – 2019 г. остава една и съща – 56 595,679 . Към 2020 г. земеделските гори , гори и земи в горски фондове на територията на община Върбица са 495 066 дка. От тях 87 926 дка. или 17,76% с начин на трайно ползване (НТП) нива. Мерите и пасищата са с обща площ 29 824 дка. или 6,02% , а ливадите са 991 дка. Овощните градини в общината са 3 430 дка. , лозята 694 дка. , а другите трайни насаждения 3 324 дка.

Таблица 15: Основни видове отглеждани култури и среден добив 2015-2019 г.

Култура	2015		2016		2017		2018		2019	
	Площи дка	Ср.добив кг/дка								
Пшеница	22900	340	23100	360	22500	350	23000	330	22500	370
Ечевици	1620	350	1600	270	1500	300	1200	300	1600	400
Царевица	3800	400	2400	340	3100	280	3500	290	3200	300
Маслодайна рапица	930	180	1870	150	5800	320	5280	300	6800	350
Слънчоглед	13330	110	17500	130	16500	125	18800	130	18800	150

Сорго	390	200	450	100	400	100	500	90	500	110
Овес	650	309	120	280	180	260	210	270	110	300
Пролетен ечемик	450	260	250	260	100	250	140	260	120	260
Картофи	12	617	13	623	14	610	11	600	11	620
Домати	49	632	30	900	36	400	32	430	33	430
Пипер	31	181	25	720	30	115	27	110	27	110
Сливи	216	310	216	300	218	300	220	310	220	310
Ябълки	163	1272	163	1147	163	1300	163	1180	163	1000

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Шумен

Най-много площи през 2019 г. са засяти с пшеница – 22500 дка., слънчоглед – 18800 дка. и маслодаден слънчоглед – 74850 дка. Средните добиви от декар на основните отглеждани култури са най-високи през 2015 г. Засятите площи слънчоглед през 2019 г. са нарастнали с 5 470 дка. Спримо 2015 г.

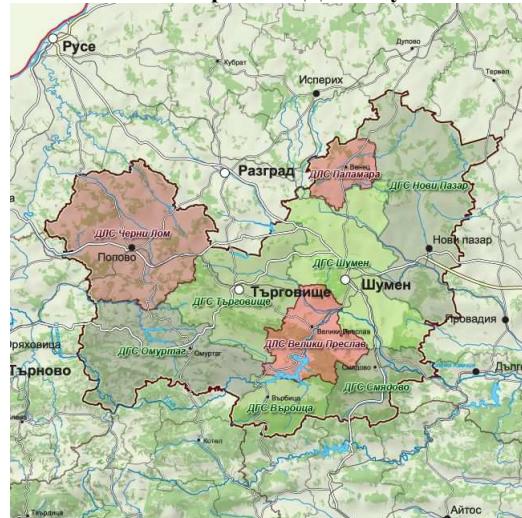
Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството. Към 2020 г. водещи подотрасли на местното животновъдство са овцевъдството и говедовъдството. Регистрирани са общо 461 животновъдни обекта за едри преживни животни, преди говеда. Броят на отглежданите говеда е 3497, а на биволите само 12. Животновъдните обекти за дребните преживни животни са 466. Броят на отглежданите овце в общината е 7197, а на козите 1307. Към 2020 г. в община Върбица са регистрирани 700 пчелни семейства.

Горско стопанство

Горските ресурси в община Върбица са едно от най-големите ѝ природни богатства. От една страна, те са сировина за развитие на дърводобивна, дървопреработваща и мебелна промишленост, а от друга, създават условия за развитието на туризма. Именно поради тази причина, тяхната устойчива експлоатация и съхранение са от ключово значение. Горите се отличават с голямо разнообразие от широколистна и иглолистна растителност.

Горските територии в община Върбица се стопанисват от ТП „Държавно горско стопанство Върбица“ към РДГ – Шумен, „Североизточно държавно предприятие“ на Министерство на земеделието и храните.

Фиг. 7: Карта на РДГ – Шумен

Горите заемат 58% от територията на община Върбица. Общата горска площ на територията на община Върбица към 2019 г. е 18730 ха, от които: 97,75% държавна горска територия, 0,8% общинска горска територия, 1,28% частна горска територия, 0,12% собственост на други юридически лица, 0,05% собственост на обществени организации (кооперативна).

Таблица 16: Ползване на дървесина от територията на общината 2015-2019 г. (куб. м.)

2015		2016		2017		2018		2019	
Предвидено	Осъществено								
55076	44523	52560	45462	58301	50480	55069	47620	53354	45026

Източник: ДГС „Шумен“

Количество на ползваната дървесина от държавния горски фонд на територията на община Върбица нараства като през 2015 г. е 44523 куб. м., а през 2019 г. е 45026 куб. м.

Общо за периода са добити 233 111 куб. м. или по 46 622,2 куб. м. средно на година.

За периода 2015-2019 г. е осъществено следното залесяване в държавни горски територии:

- 2015 г. – 6 дка
- 2016 г. – 6 дка
- 2017 г. – 6 дка
- 2018 г. – 6 дка
- 2019 г. – 6 дка

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници. В района на общината средногодишно се добиват около 30 тона билки и гъби от горския фонд на горското стопанство, които носят основния доход на част от населението.

В общинските гори ежегодно се извършват лесоустроителни дейности като почистване, почвоподготовка, залесяване и отглеждане на култури. С цел опазване на горите е извършено разделяне на горските територии на горскостопански райони и охранителни участъци.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората. Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

През програмния период 2021-2027 г. е необходимо разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площа на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

Туризъм

Туризмът е един от отраслите с най-голям потенциал в икономиката на община Върбица. Географското разположение и природно-климатичните ресурси благоприятстват развитието на рекреацията и туризма – както поради екологично чистата и живописна природа, така и поради

наличието на минерална вода, културно-исторически и природни забележителности с голям туристически потенциал.

Водещите туристически ресурси са: Курортен комплекс „Върбишки проход“ с два естествени извора на минерална вода с доказани лечебни качества на стомашно-чревни и очни заболявания; красавата природа; значителният рекреативен потенциал на привлекателните водни площи на язовир „Тича“, новоизградения спортен комплекс с голям плувен басейн и др.

Традиционите, природните дадености и местоположението са предпоставка за развитието на различни видове туризъм, определящи местния туристически продукт:

- Балнеологки, СПА и здравен туризъм;
- Планински, екологичен, приключенски и рекреативен туризъм;
- Културно-исторически;
- Селски туризъм;
- Спортен и хоби туризъм - лов и риболов;
- Познавателен /ученически, младежки – летни лагери и зелени училища/.

Туризмът се развива все по-успешно в община Върбица през последните години и започва да заема устойчив дял в местната икономика.

Таблица 17: Дейност в местата за настаняване в община Върбица 2013-2018 г.

Година	Места за настаняване	Легла	Легладенонощия	Брой стаи	Реализирани нощувки
2013	5	120	36002	52	3757
2014	6	136	36498	62	4245
2015	6	134	36638	56	8977
2016	5	126	31159	52	3740
2017	6	141	27143	57	1960
2018	7	158	35846	63	2055

Източник: Национален статистически институт

По официални Статистически данни категоризираните места за настаняване в общината към 2018 г. са 7 със 158 легла и 63 стаи. Реализираните нощувки в тях през 2015 г. достигат 8 977, но през 2018 г. намаляват на 2055. В общината функционират и други места за настаняване и подслон, които са с по-малко легла и не подлежат на задължителна категоризация. Данните в Таблица 17 обхващат само категоризираните места за настаняване и хотели с над 10 легла. Останалите по-малки обекти, хижи и къщи за гости не са включени в данните.

Броят на туристите е важен показател при определяне на местата, броя и вида на съдовете за събиране на битовите отпадъци и прогнозиране на количествата генериирани отпадъци в общината от местното население и лицата, посещаващи населените места само за отдих и почивка.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по околна среда, чрез Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема: Национална система за мониторинг на качество на атмосферния въздух (КАВ). За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.18 от 2 Март 2021 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Екологичният статус се определя въз основа на тези показатели в

приземния въздушен слой, както следва: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените и съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен, полииароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеводород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух“.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктите за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промишлено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонови пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонови пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) Община Върбица попада в „райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове“.

Община Върбица е под контрола на РИОСВ - Шумен като Регламентиран район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ).

На територията на община Върбица няма изградена, съответно не функционира Автоматична измервателна станция /АИС/ като част от Националната система за мониторинг на околната среда /НСМОС/. През последните години не са извършвани и измервания с Мобилна автоматична станция /МАС/ за определяне качеството на атмосферния въздух.

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в общината.

В докладите за състоянието и опазването на околната среда на РИОСВ гр. Шумен няма данни за замърсяване на територията на общината.

От националната мрежа за мониторинг най-близо е разположена автоматичната измервателна станция (АИС) - гр. Шумен, която не е представителна за територията на община Върбица.

Община Върбица няма разработена „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“. Предвид разпоредбата на чл. 27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общини разработват и изпълняват програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6. Програмите се приемат от

общинските съвети.“. На територията на община Върбица няма превишаване на нормите и не е необходимо да се разработва програма.

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в общината.

- *Площи източници*

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отопителните уреди, като площи източници се разглеждат комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията.

- *Линейни източници*

Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

- *Неорганизирани източници*

Създаването на нерегламентирани сметища за отпадъци са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH_4).

На територията на община Върбица няма източници на емисии в атмосферния въздух, подлежащи на докладване с инвентаризация карти. В общината няма регистрирани:

- големи горивни инсталации (ГГИ) по смисъла на Директива 2001/80/ ЕС;
- големи неподвижни източници (ГНИ), емисиите от които подлежат на ежегоден отчет чрез инвентаризационни карти;
- обекти с разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове (по Директива 2003/87/ЕС);
- обекти с издадени комплексни разрешителни по чл.117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

РИОСВ-Шумен контролира предприятия и обекти в община Върбица – източници на емисии в атмосферата за превищения на нормите за допустими емисии (НДЕ). Обект на контрол са: „Асфалтова база“ – гр. Върбица, стопанисвана от „Строителство и строителни машини“ ЕООД, Автомивка и бензиностанция „Роу Бак България“ ЕООД – гр. Върбица, „Коко“ ЕООД, гр. Върбица и ЕТ „Кемалдин Мехмедов – Дениз 1“ - Търговия с продукти за покрития и др.

През 2019 г. в Община Върбица и РИОСВ – Шумен е постъпило уведомление за инвестиционно предложение: "Създаване нова дестилерия за етерично масла" в ПИ №47785.38.198.1 в с. Менгишево, общ. Върбица с площ 728 кв. м. Дестилерите също подлежат на контрол като източници на емисии в атмосферата.

На територията на община Върбица няма оператори на инсталации с издадени комплексни разрешителни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) по смисъла на чл. 117, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), в съответствие с Глава четвърта на Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (приета с ПМС № 238/02.10.2009 г.).

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално – техническа база за поддържането им.

Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината. Комунално-битовите дейности са едни от основните, замърсяващи въздуха в община Върбица. Замърсяването е главно през отопителния сезон и е причинено от използването на лошокачествени твърди и течни горива – мазут, нафта, въглища, брикети.

Община Върбица се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват

задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на емисии във въздуха.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра.

Постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата на община Върбица се формира главно от: битово и административно отопление, производствени фирми, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насыпни материали, като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух в населените места са с по-високи стойности през есенно - зимния (отопителния сезон), когато се използват предимно твърди горива в битовия сектор.

Основните замърсяващи вещества са: прах, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород и оловни аерозоли. При изгарянето на горивата в битовия сектор се отделят емисии от въглероден оксид, серен диоксид, полигароматни въглеводороди, диоксини, фуран и прах. Наднормени стойности от тези вещества не са регистрирани.

Замърсяването на атмосферния въздух от автотранспорта както обществения, така и личния е незначително. Транспортният трафик на Община Върбица е слабо натоварен. На територията на населените места липсва градски транспорт, броят на автомобилите е сравнително малък, но като цяло автомобилния парк се състои от стари автомобили.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално – техническа база за поддържането им.

Замърсяването на атмосферата от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на въздуха в общината.

Комунално-битовите дейности са едни от основните замърсители на въздуха, главно през отопителния сезон. Замърсяването е причинено от използването на лошокачествени твърди и течни горива – мазут, нафта, въглища, брикети. Отоплението на територията на общината е с индивидуални отоплителни уреди, в повечето случаи, на твърди горива. Това увеличава източниците на вредни емисии в приземния атмосферен слой и влошава качеството на атмосферния въздух. На отделянето на вредни емисии от горивните процеси в битовия сектор най-съществено влияние оказва качеството на горивата и климатичните условия. Горивните процеси за отопление са предимно в сезона на облачни дни и мъгли с висока въздушна влажност, ниски температури и в дните за температурни инверсии. Като гориво за битови нужди се използва сравнително евтини горива – дърва и брикети.

На територията на общината няма инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, които да замърсяват атмосферния въздух.

На територията на община Върбица няма:

- Обекти с големи горивни инсталации;
- Обекти с издадени разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове;
- Няма констатирани нарушения на Наредба 16 за ограничаване на емисиите на ЛОС през последните години.

В общината не са констатирани превищения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция. Общината се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превищаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на емисии във въздуха.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра.

ИЗВОДИ:

На територията на община Върбица няма изградена, съответно не функционира Автоматична измервателна станция като част от НСМОС. Не са извършвани измервания с МАС за определяне качеството на атмосферния въздух. РИОСВ – Шумен не разполага с данни за състоянието на атмосферния въздух в община Върбица.

В общината няма съществени промишлени източници на вредни емисии и предвид релефа и географските ѝ характеристики се предполага добро качеството на атмосферния въздух. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които се характеризират с високо съдържание на сяра.

За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

3.2. Води

РИОСВ - Шумен не извършва мониторинг на повърхностни и подземни води на територията на община Върбица. Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведенния мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води. Контролът върху състоянието на подземните и повърхностни води се осъществява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ – гр. Варна /БДЧР/.

Оценката за състоянието на водните тела (повърхностни и подземни) е част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) и се актуализира на всеки шест години. В ПУРБ 2016-2021 г. за Черноморски район е изготвена оценка за състоянието на повърхностните и подземни водни тела на база данните от мониторинга през периода 2010-2014 г. Допълнително Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР) изготвя междинни оценки за състоянието на водните тела и ежегодни доклади за състоянието на водите, включващи анализ на резултатите от мониторинга през предходните години. Мониторингът бива контролен и оперативен.

Съгласно чл.169, ал. 2 от Закона за водите (в сила от 28.01.2000 г. с посл. изм. и доп. ДВ бр.44 от 13 май 2020 г.), мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Мониторинговите пунктове се определят въз основа на оценка на риска, натоварването и агресивната дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е въз основа на вида и количеството на тиск, изразяваш се в концентрацията на наблюдаваните замърсители. Оценката на химическото състояние на повърхностните водни тела, замърсяващите вещества се съпоставят с определени стойности на стандартите за качество, въведени с Директива 2008/105/ на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите изразена в Наредба за стандарти за качество на околната среда. Рамковата Директива за водите въвежда екологични норми за качество на водните ресурси. Съгласно нея екологичното състояние на водните екосистеми се

определяя като много добро, добро, лошо или много лошо. При извършването на оценката на риска водните тела се класифицират в следните категории:

- водни тела в риск – не е необходимо допълнително охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които е възможно да са в риск, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели, но са необходими допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които не са в риск – не е необходима допълнителна оценка и допълнителни мониторингови данни.

Водните ресурси на община Върбица са от повърхностни и подземни води. Състоянието на повърхностните, подземните, питейните и отпадъчни води и водоизточниците на община Върбица се контролират системно от Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР) – Варна, РИОСВ – Шумен и РЗИ – Шумен. Извършва се наблюдение в мониторингови пунктове, като разширения химически анализ на водите се прави по различни показатели.

• Повърхностни води

На територията на Община Върбица е разположен язовир „Тича“ с площ 19 000 дка. Водата на язовира се използва за водоснабдяване на градовете Шумен, Търговище, Велики Преслав, както и за напоителни цели. Друго хидротехническо съоръжение в землището на Община Върбица е МВЕЦ „Моста“ под стената на Язовира.

В обхвата на общината попадат на следните повърхностни водни тела:

- BG2KA900L021- яз. „Тича“;
- BG2KA900R1139 – р. Герила от извор до преди гр. Върбица;
- BG2KA900R1137 – р. Камчия – след с. Тича до яз. „Тича“;
- BG2KA900R1039 – р. Герила от преди гр. Върбица до вливане в яз. „Тича“;
- BG2KA900R1020 – р. Камчия – след яз. „Тича“ до преди гр. Велики Преслав (Омуртагов мост);
- BG2KA900R022 – р. Елешница от извор до вливане в яз. „Тича“;
- BG2KA900R035 – р. Драгановска от извор до вливане в яз. „Тича“;
- BG2KA578R1003 – I участък: р. Камчия – от вливане на река Врана до вливане на р. Поройна/Боклуджадере; II участък: р. Врана от вливане на Керизбунар до вливане в р. Камчия;
- BG2KA800R033 – I участък: р. Калайджидере – от извор до сред пътя Търговище – Преслав, до вливане в р. Кралевска; II участък: р. Кралевска от извор до вливане на р. Отекидере; III участък: р. Отекидере от извор до вливане в р. Кралевска; IV участък: р. Кралевска до вливане;
- BG2KA400R023 – р. Папаздере до вливане в яз. „Камчия“;
- BG2KA700R017 – р. Златарска от извор до вливане в р. Камчия;
- BG2KA900R1019 – р. Камчия – от преди гр. В. Преслав (Омуртагов мост) до вливане на р. Врана.

Таблица 18: Язовири на територията на община Върбица

№	Име на язовир	Река	Поречие	Речен басейн	Код	Населено място
1	Тича	Тича	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Ловец, Сушина, Тушовица, Бяла река, Маломир, Кюлчен и Менгишево
2	Бяла река	Кубарня	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Бяла река
3	Върбица/ Куцарова чешма	дере	Герила	Река Камчия	BG2KA900R039	Върбица
4	Виница	Чукурdere	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Сушина

5	Иваново	Иваново дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Иваново
6	Конево 1	река	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Менгишево
7	Конево 2	река	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Менгишево
8	Ловец	река	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Ловец
9	Маломир	Топокли дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Маломир
10	Менгишево	Камчия	Камчия	Река Камчия	BG2KA900R037	Менгишево
11	Методиево 1	дере	Драгановска	Река Камчия	BG2KA900R035	Методиево
12	Методиево 2	дере	Драгановска	Река Камчия	BG2KA900R035	Методиево
13	Нова бяла река 1	Топокли дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Нова бяла река
14	Станянци	Станянска	Камчия	Река Камчия	BG2KA900R1039	Станянци
15	Тушовица	дере	Камчия	Река Камчия	BG2KA900L021	Тушовица

Източник: РИОСВ - Шумен

Освен яз. „Тича“ на територията на общината има още около 14 микроязовира, които са разпръснати по цялата територия и имат локално значение – за напояване и риборазвъждане. Основни отводнителни артерии за района на Върбица са река Тича и река Герила. Същите се явяват естествени водосбори на дрениращите се валежни и др. води от високите части на терена. По своя характер те са порови, инфильтрационни води. Долен водоупор на същите се явяват хотривските мергели, подстилащи котловината.

Речната мрежа в северната третина на Шуменския регион е слабо развита. Тук всички реки, водещи началото си от северните склонове на Самуиловските височини губят водите си в безоточни долини в Лудогорското плато. Този район попада в Дунавския водосборен басейн. Средната третина се отводнява към Черноморския басейн чрез Провадийска река и притоците и, най-значителни от които са Крива река и р. Мадарска.

В курортния комплекс, който се намира на 4 – 5 км от града има два минерални извора, с доказани лечебни свойства при стомашно-чревни и очни заболявания. Формирането на битови отпадъчни води от населените места, липсата на канализационна система с ПСОВ и периодичното образуване на нерегламентирани замърсявания, силно допринасят за влошаване на качествените характеристики на повърхностните и подземните води на територията на общината.

По информация от РИОСВ – Шумен на територията на община Върбица няма обекти с издадени и актуални Разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти. Единственото издадено от БД „Черноморски район“ Разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти №23110030/11.04.2016 г. е за канализационна система на спортно-тренировъчен комплекс в к.к. „Върбица“, землище на гр. Върбица, на което Община Върбица е собственик и ползвател.

Водните обекти, разположени на територията на Община Върбица, са включени в поречие Камчия, Черноморски басейн. Имотите в Община Върбица – жилищни, с туристически характер, почивни бази, административни структури и стопански обекти, формиращи отпадъчни води, се заузват в собствени попивни септични ями с почвена филтрация. Това заварено положение определя територията на Община Върбица и особено селищата като дифузни източници на замърсяване. Други дифузни източници са малки животновъдни ферми чрез оформени торища.

Съгласно разпоредбите на чл. 87, ал. 1 от Закона за устройство на териториите /ЗУТ/ (изм. - ДВ, бр. 16 от 2021 г.): „В населени места и селищни образувания или в части от тях без канализация битовите отпадъчни води в имоти, предвидени с подробен устройствен план за ниско застрояване, се заузват във водопътни изгребни ями или се заузват и пречистват в съоръжения за пречистване на образуваните в имотите отпадъчни води. Водопътните изгребни ями и съоръженията за пречистване на образуваните в имотите отпадъчни води следва да отговарят на изискванията на чл. 41 и чл. 47, ал. 2, както и на санитарно-хигиенните и екологичните изисквания, както и на техническите изисквания, определени в наредбата на министъра на регионалното развитие и благоустройството за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации.“

В тази връзка и съгласно разпоредбите на чл.46, ал.4, т.2 от Закона за водите е необходимо поетапно да се предприемат мерки за ограничаване на вредното въздействие на формирани отпадъчни води, зауствани в попивни септични ями върху почвите и околната среда. За обектите ново строителство Разрешения за строеж ще се издават само ако в инвестиционните проекти са предвидени водоплътни изгребни ями за заустване на отпадъчните води. Община Върбица ще започне поетапно изграждане на канализационни системи и ПСОВ в населените места.

Основни констатирани нарушения по отношение на водите са изземването на речна баластра от речната тераса на река Камчия в района на село Менгишево. Други масови нарушения са замърсяването на речните русла и деретата от изхвърляни нерегламентирано основно битови отпадъци. При наличие на високи води и приливни вълни при обилни валежи, изхвърляните отпадъци по бреговете на деретата и водните обекти също замърсяват водите.

На територията на Община Върбица е обособен пункт BG2KA900R1139 от Националната мрежа за мониторинг на повърхностни води, на река Герила, в близост до автогарата на града. От извършените изследвания на водата в пункта през последните години е установено превишаване на средногодишната стойност на стандарта за качество за разтворен манган. По останалите показатели състоянието на водата е добро.

- *Подземни води*

Хидрогеоложките условия в обхвата на община Върбица се обуславят от карстови, пукнатинни и порови подземни води, съставляващи ограничени части от подземни водни тела Карстови води в горна креда плюс юра-триас Котелски карстов басейн“ с код BG2G00000K2033, „Пукнатинни води във валанж-хотрив Предбалкан- Риш“ с код BG2G000K1hb039, „Пукнатинни води във валанж-хотрив-апт Предбалкан- Конево“ с код BG2G000K1hb038 и „Порови води в кватернера на р. Камчия“ с код BG2G00000Q005.

Таблица 19: Подземни водни тела в община Върбица и актуалното им химично състояние

Наименование подземното водно тяло /ПВТ/ Код на ПВТ	Основни характеристики на водното тяло				Състояние
	Тип на ПВТ	Средна дебелина m	Средна проводимост m ² /d	Среден коеф. на филтрация m/d	
Порови води в кватернерно - алувиални отложения на р. Врана и р. Голяма Камчия. BG2G000000Q004	безнапорен	4,3-9,6	200-400	40-80	Добро количествено и лошо химично състояние по показател NO ₃ . Поставената цел е за постигане на добро състояние.
Карстови води в горна креда, плюс юра-триас Котелски карстов басейн/ BG2G00000K2033	напорен	50-250	600-850	н.д.	Добро количествено и добро химично състояние. Поставената цел е за запазване на доброто състояние.
Пукнатинни води във валанж-хотрив-апт Предбалкан-Конево BG2G000K1hb038	безнапорен	-	-	-	Добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние

Пукнатинни води във валанж-хотрив Предбалкан-Риш BG2G000K1HB039	безнапорен	-	-	-	Добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние.
Карстови води в малм-валанжа BG2G000J3K1041	напорен	810	100-2000	-	Добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние.
Порови води в палеоген, палеоцен, еоцен Руен- Бяла BG2G00000PG028	безнапорен	50	121	0,04-8,3	Добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние.

Източник: БДЧР - Варна

Карстовите води са привързани към горнокредните карбонатни отложения по северния склон на Източнобалканската зона. Подземните води са напорни. Водоносният хоризонт е представен от окастени и напукани варовици, мергели и глинисти варовици. Подхранват се от инфильтрация на валежи директно през разкритията на карбонатните седименти. Дренират се от речно-овражната система и чрез водовземни съоръжения.

Пукнатинните води са с плитка циркулация и локално разпространение в хипергенната, напукана и изветряла зона на долнокредните комплекси, изградени от мергели, глинисти варовици и пясъчници. Подхранването им е основно от инфильтрация на валежи. Дренират се в хидрографската мрежа. Водоносните колектори са безнапорни, с ниска до средна водообилност.

Поровите подземни води се съдържат предимно в кватернерните алувиални образувания на р. Голяма Камчия от разнозърнести пясъци и чакъли с пясъчно-глинист запълнител, неравномерно разслоени от глини. Подхранването им се осъществява от инфильтрация на атмосферни валежи и от реките и дерета. Дренирането е в реката, с които подземните води са в пряка хидравлична връзка и чрез изградени водовземни съоръжения (шахтови кладенци, дренажи). Водоносните колектори са безнапорни със сравнително плитки статичните водни нива. Химичното състояние на поровите подземни води е оценено като лошо, а химичното състояние на карстовите и пукнатинните подземни води е оценено като добро.

Разрешеното водно количество от описаните подземни водни тела е по-малко от разполагаемите им ресурси, поради което количественото им състояние е оценено като добро.

На територията на община Върбица има действащи 9 броя разрешителни за водовземане от подземни води с цел питейно-битово водоснабдяване с титулар „Водоснабдяване и канализация - Шумен“ ООД. Разрешителните са за следните водовземни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване:

- Разрешително №2151 0252/9.9.2011г, каптиран извор „Студен кладенец“;
- Разрешително №2151 0253/9.9.2011г. каптаж „Ераклик-1“ и „Ераклик 2“;
- Разрешително №2151 0239/16.9.2011 г. 3 бр. каптажи, с. Менгишево;
- Разрешително №2151 0249/16.9.2011 г. дренаж „Менгишево“;
- Разрешително №2151 0250/16.9.2011 г. каптажи „Бялата вода 1/Бялата вода 2“ и др.;
- Разрешително №2151 0280/20.1.2012 г. каптаж „Шестца-Иваново“;
- Разрешително №2151 0292/21.4.2012 г. каптаж „Скалата“ (олуклу пунар-1)“;
- Разрешително №2151 0299/26.4.2012 г. каптаж „Станянци“,
- Разрешително №2151 0421/19.12.2019 г. Дренажи 1 и 2 „БПС-Ловец“.

По отношение на чл. 119а от Закона за водите за територията на община Върбица са определени зони за защита на водите, както следва:

- Съгласно Чл.119а, ал. 1, т.1 от Закона за водите, повърхностните и подземни водни тела, определени като зони за защита на питейните води са с кодове: BG2DSWL021, BG2DGW00000PG028, BG2DGWO000OK2033, BG2DGWO00K1HB038, BG2DGW000K1HB039 и BG2DGW000J3K1040.

- Съгласно Чл.119а, ал. 1, т.3 от Закона за водите, община Върбица попада в зона, в която водите са чувствителни към биогенни елементи: **чувствителна и уязвима зона**.

- Съгласно Чл.119а, ал. 1. т.5 от Закона за водите, на територията на общината попадат зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване. На територията на община Върбица това са: защитена зона с код BG0000421 „Преславска планина“, защитена зона с код BG0000393 „Екокоридор Камчия - Емине“, защитена зона с код BG0000117 „Котленска планина“.

Питейни води

За питейно-битова водоснабдяване на гр. Върбица и селищата в общината, както и за други цели се ползват водовземни съоръжени от подземни води. „ВиК - Шумен“ ООД осигурява питейната вода за всички населени места от община Върбица, разпределени в 13 зони на водоснабдяване. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Шумен и Изпитвателната лаборатория на ВиК дружеството. Извършва се наблюдение на всички водоизточници поотделно, като разширения химически анализ се прави по различни показатели.

Основната водоснабдителна система за област Шумен се захранва от язовир „Тича“. Най-голям консуматор на вода в Община Върбица е град Върбица, който се водоснабдява от подпочвените води от терасите на Върбишка планина.

В община Върбица „ВиК“ ООД – Шумен водоснабдява град Върбица и 15 населени места, чрез общо 13 броя водоснабдителни подсистеми:

- Водоснабдителна система Върбица - гр. Върбица, с. Нова Бяла река, с. Маломир;
- Водоснабдителна система Станянци - с. Станянци;
- Водоснабдителна система Божурово - с. Божурово;
- Водоснабдителна система Чернооково - с. Чернооково;
- Водоснабдителна система Крайгорци - с. Крайгорци;
- Водоснабдителна система Бяла река - с. Бяла река;
- Водоснабдителна система Тушовица - с. Тушовица;
- Водоснабдителна система Менгишево- с. Менгишево и с. Кълмен;
- Водоснабдителна система Конево – с. Конево;
- Водоснабдителна система Ловец – с. Ловец;
- Водоснабдителна система Иваново – с. Иваново, яз. Тича – селище;
- Водоснабдителна система Методиево – с. Методиево;
- Водоснабдителна система Сушина – с. Сушина.

Таблица 20: Дължина на водопроводната мрежа в община Върбица към 31.12.2019 г.

№	Населено място/район	Дължина на довеждащите водопроводи, км.	Година на изграждане	Дължина на разпределителната мрежа, км.	Година на изграждане
1	гр. Върбица	14	1944 - 1978	13	1954 - 1971
2	с. Тушовица	25	1983	25	1984
3	с. Бяла река	10	1943 - 1988	6	1943 - 1959
4	с. Нова Бяла река	11	1971 - 1983	3	1971
5	с. Маломир	7	1971	3	1971
6	с. Крайгорци	0	1963	1	1963
7	с. Чернооково	3	1974 - 1981	3	1974 - 1979
8	с. Божурово	1	1976	1	1980

9	с. Станянци	4	1969	9	1971
10	с. Менгишево	3	1967 - 1981	3	1967 - 1979
11	с. Кълмен	3	1979	3	1979
12	с. Конево	3	1958 - 1967	3	1957 - 1972
13	с. Ловец	2	1957	2	1962 - 1970
14	с. Сушина	5	1976	5	1976
15	с. Иваново	2	1957 - 1976	2	1957 - 1976
16	с. Методиево	2	1969	2	1969
Община Върбица общо:		95		84	

Източник: ВиК ООД - Шумен

Водопроводната мрежа на територията на община Върбица е с обща дължина 179 км. В по-голямата си част е изградена от етернитови и стоманени тръби, които са амортизираны и в недобро техническо състояние. През последните години водопроводната мрежа е частично ремонтирана и поетапно подменяна в отделни участъци.

Към 2020 г. всички населени места в община Върбица са водоснабдени, но съществува режим на водоснабдяването в град Върбица и селата Бяла река и Чернооково.

Най-честите причини за нарушен водоподаване в населените места на общината са свързани с планирани и аварийни прекъсвания, ниско налягане за цялото населено място, за обособен район или адрес, наводнения от водопроводната мрежа и влошено качество на питейната вода. Средният брой аварии на година за периода 2017-2019 г. е 172.

На територията на община Върбица са учредени санитарно – охранителни зони (СОЗ) със Заповеди на Директора на Басейнова дирекция „Черноморски район“ и МОСВ, както следва:

Пояс I на СОЗ на яз. Тича учреден със Заповед №714/2.11.1981 г.

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Скалата" - с.Божурово, учредени със Заповед №48/18.05.2012г, на Директора на БДЧР

Пояси I,II и III на СОЗ на Дренаж "Станянци" - е.Чернооково, учредени със Заповед №47/16.05.2012г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптажи "Бялата вода" 1 и 2 и "Кривия трап", учредени със Заповед №87/02.12.2011 г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Сеймен конак" -Върбица-Шумен, учредени със Заповед №87/02.12.2011г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Студен кладенец"-гр.Върбица, учредени със Заповед №78/28.11.2011г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптажи 1,2, 3 "Менгишево" - Върбица, Шумен, учредени със Заповед №58/10.11.2011г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж "Ереклик-1 "с.Ловец-Върбица, учредени със Заповед №56/10.11.2011 г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на Каптаж-"Шестца"-с.Иваново-Шумен, учредени със Заповед №25/16.02.2012г. на Директора на БДЧР

Пояси I, II и III на СОЗ на КЕИ "Минералната вода" и КЕИ "Солената вода" учредени със Заповеди на МОСВ №РД-485/05.05.2021 г.

Пояси II и III на СОЗ на „Р-179х - с. Осеново“, „Р-54х“ и „Р-бх“ учредени със Заповеди на МОСВ №РД-206/08.03.2012г.. №РД-209/09.03.2012г и РД- 208/09.03.2012 г.

При инвестиционно проектиране и реализация на конкретни проекти и дейности, включени в Програмата за реализация на ПИРО на община Върбица е необходимо да бъдат съобразени съответните забрани и ограничения за извършване на дейности, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба № 3/2000 г. за СОЗ и горепосочените Заповеди.

В община Върбица няма изградени мрежи и системи за отпадни води дори в общинския център. Поради това реките „Елешница“, „Тича“, „Герила“ са с трайни замърсявания. Същите реки се вливат пряко без пречистване в язовир „Тича“ и по този начин го замърсяват.

„ВиК“ ОД – Шумен няма инвестиционни намерения за цялостно изграждане на нови водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на територията на община Върбица до 2021 г. Предвидените средства се усвояват за отстраняване на аварии и частична подмяна на водопроводната мрежа по населени места, в това число: рехабилитация и разширение на водопроводи, сградни водопроводни отклонения, резервоари, довеждащи съоръжения и др. Предстои изготвяне на нова инвестиционна програма на дружеството до 2027 г., в която могат да се предвидят средства за най-спешните ремонтно-възстановителни дейности.

Хидромелеоративната система в община Върбица включва значителен брой общински водоеми. За напояване се използват водите на язовири, подпочвени води, повърхностно-течачи води от реките. Техническото състояние на съоръженията (язовирна стена, преливник, основен изпускател) не навсякъде е добро и са възможни проблеми при бъдещата експлоатация.

РЗИ – Шумен извършва контрол на водата за питейно-битови цели на мястото на изтичане и от крана на потребителя. Като цяло в периода 2015-2019 г. питейната вода в община Върбица е с минимални отклонения от стойностите на показателите, заложени в Наредба №9. Резултати от проведен мониторинг на водата, съгласно Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели по години е:

- През 2015 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 mg/l, резултатите от изпитването са в границата 54-81 mg/l.
- През 2016 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 mg/l, резултатите от изпитването са в границата 71-72 mg/l.
- През 2017 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 mg/l, резултатите от изпитването са в границата 62-81 mg/l.
- През 2018 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 mg/l, резултатите от изпитването са в границата 62-68 mg/l.
- През 2019 г. трайни отклонения от хигиенните норми по химични показатели са регистрирани само по показател нитрати в з. в. Методиево, при допуск на показателя 50 mg/l, резултатите от изпитването са в границата 49-58 mg/l.

На територията на община Върбица е регистриран Каптиран естествен извор „Минералната вода“ находище на минерална вода „Върбица“, за който е издадена от Министерството на здравеопазването балнеологична оценка №130/12.06.2019 г.

Водата от Каптиран естествен извор „Минералната вода“ находище на минерална вода „Върбица“ е без отклонения от Наредба №14 за курортните ресурси, курортните местности и курорти. На територията на община Върбица няма регистрирани други води за къпане.

Отпадъчни води

РИОСВ - Шумен осъществява контрол над управлението на формирани отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. На основание чл.151. ал.4 от Закон за водите, се извършват периодични, контролни проверки на обекти еmitиращи отпадъчни води към водни обекти.

На територията на община Върбица няма обекти с издадени и актуални Разрешителни за заузване на отпадъчни води във водни обекти за периода 2017-2019 г.

През 2016 г. е издадено от БДЧР Разрешително за ползване на воден обект за заузване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти – река Камчия за канализационната система на Спортно-тренировъчен комплекс в курорта „Върбица“.

През Ноември 2018 г., от страна на Общината е постъпило инвестиционно предложение за изграждане на модулна пречиствателна станция за отпадъчни води и довеждаща инфраструктура на гр. Върбица. През 2019 г. не са извършвани дейности по изграждане на ПСОВ.

3.3. Земи и почви

Почвата е един от най-важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитие на растенията и реализиране на тяхната биопроуктивност, поддържа генетичните ресурси и обитанието на многобройни живи организми. Тя регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сирови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството. Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването и е от особено значение.

Почвената покривка е особенно важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека). Без почвената покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културната растителност.

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфильтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Химизацията, промишлеността и влиянието на интензивния автомобилен поток са идентифицирани като основни причини за замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения, въглеводороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът.

В община Върбица разпространение имат светлосивите и сиви горски почви. Почвената покривка е тясно свързана с естеството на геоложката основа, с особеностите на релефа, с характера на климатичните условия, спецификата на растителността и стопанската дейност на човека. Почвите са с неблагоприятни свойства – лоши, поради кисела реакция, бедно хумусни, сезонно повърхностно преовлажняващи се, наличие на ерозионни процеси и плиткост. В общината няма предприятия, чийто производство сериозно да замърсяват почвите в района.

На територията на общината са определени два пункта от Националната система за почвен мониторинг: Пункт № 352 село Методиево и Пункт № 351 гр.

За периода 2015 - 2019 г. в общината е извършен мониторинг на почвите, в пункт №351-гр. Върбица през 2015 г. и 2019 г. и пункт №352 - с. Методиево през 2016 г. Мониторингът е по Програма за почвен мониторинг I-во ниво „широкомащабен мониторинг Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти“, като показателите са под правовите норми на Наредба № 3 от 01.08.2008 г.

Съгласно Програмата за почвен мониторинг II-ро ниво „Контрол и опазване на почвата от вкисляване и засоляване“ е извършван ежегоден мониторинг през периода 2016 - 2019 г. В пункт с. Менгишево не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

По програмата за почвен мониторинг – III-то ниво локални почвени замърсявания се извършва контрол на Б-Б кубове за съхранение на негодни за употреба ПРЗ в с. Конево, стопанисвани от Община Върбица. Пестицидите са химични препарати за унищожаване причинителите на болести, насекоми, гризачи и акари при земеделските растения, в горите, както и за унищожаване на плевелите при посев. Пестицидите се подразделят на следните групи: инсектициди - химични препарати за унищожаване на вредни насекоми;fungициди -

химични вещества, които убиват и спират развитието на гъбични заболявания при растенията; хербициди - химически препарати за борба с плевели. При неправилна технологична употреба могат да бъдат класифицирани към групата на химичните замърсители на почвата.

Установено е, че пестицидите не действат селективно. Едновременно с вредителите те унищожават и голям брой полезни организми.

Складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди са един от потенциалните източници за локални почвени замърсявания.

На територията на община Върбица в с. Конево е разположен склад за ПРЗ с 6 броя ББ кубове, в които се съхраняват 12600 кг/500 л негодни за употреба препарати за растителна защита. При проверките на РИОСВ – Шумен през 2019 г. не са констатирани разпилявания и течове на препарати по прилежащите земни площи. Дадените при проверките предписания са изпълнени. На контейнерите „Б-Б кубове“ е извършено гаранционно обслужване от „БалБок Инженеринг“ АД, гр. София.

При извършваните контролни проверки не са констатирани замърсявания с продукти от растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита. Ползват се дози, които са необходими за третиране.

На територията на община Върбица, към настоящия момент няма предприятия, попадащи в обхвата на Раздел I към глава седма на ЗООС, класифицирани с нисък или висок рисков потенциал от съхранение на химични вещества. Работата на експертите от РИОСВ – Шумен в това направление обхваща дейностите по ограничаване и предогрътаване на аварии с опасни химични вещества, с цел опазване на околната среда и здравето на населението. Прилагането на превантивния подход се основава на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВО). Закона за опазване на околната среда ЗООС и наредбите към него.

През периода 2015-2019 г. са извършени проверки по отношение на използваните и съхранявани химични вещества в предприятия, ситуирани на територията на Община Върбица.

Извършени са проверки на складове за съхранение на химични вещества и смеси, по отношение на правилно съвместно съхранение и обозначаване с табели с категории на опасност, транспортна инфраструктура, информация за възможните опасности при работа с химични вещества, документация за наличието, разположението и количествата на опасните вещества и препарати, указанията и инструкциите за реагиране в случай на злополука, действия в случай на авария, ножар, индивидуални и колективни средства за защита, вътрешни заповеди правата за достъп до химикалите.

Контролирани предприятия на територията на Община Върбица, по отношение на използваните и съхранявани химични вещества са:

„Биогенезис Енди ЕООД - гр. Върбица;

ЕТ „Кемалдин Мехмедов“ - гр. Върбица;

„Масиф“ ЕООД – гр. Върбица (бивша Герила);

„Коко“ ЕООД - гр. Върбица.

На територията на община Върбица няма инсталации, за които да е издадено комплексно разрешително по реда на глава 7, раздел 2 от Закона за опазване на околната среда, във връзка с критериите, определени в приложение № 4 на същия закон.

Общината няма разработена Програма за опазването качеството на почвите. Ежегодно се полагат усилия за премахване на нерегламентираните сметища и локални замърсявания. Предприемат се мерки за рекултивация на нарушен терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове. При използване на почвите за земеделие, горният слой бързо обеднява на азот, фосфор, калий и микроелементи, за внасянето на които под формата на торове са необходими значителни средства.

Няма данни за замърсявания на почвите в община Върбица или наличие на значителни проблеми, които да застрашават тяхното състояние. В докладите на РИОСВ - Шумен липсва информация за замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди, пестициди, устойчиви органични замърсители (вкл. нефтопродукти), засоляване или вкисляване. По тази причина не

съществуват механизми за мониторинг състоянието на почвите, не се извършва периодичен контрол, а изследвания се правят само при необходимост.

Значителна част от почвите в общината са застрашени от ерозия, поради наклонения терен. Има нарушен терен по поречието на р. Камчия от нерегламентиран добив на баластра в землището на с. Менгишево.

Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението. Замърсяването на почвата се проявява в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагачи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически измемения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

- Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди;
- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.;
- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химики на пътищата през зимата, рудодобивната промишленост, кариери и др.;
- Агрехимикиали от растителната защита;
- Органични газове и течности - продукти от ТЕЦ, автотранспорта и др.;
- Радиоактивни замърсявания - АЕЦ, промишленост, аварии и др.

Почвите са подложени на редица деградационни процеси и заплахи, като ерозия, замърсяване, запечатване, намаляване на биоразнообразието и почвеното органично вещество, засоляване, вкисляване, уплътняване, наводнения и свлачища. Комбинация от някои от тези заплахи може да доведе до климатични изменения, безводие и опустиняване, а замърсяването на почвата води до влошаване качеството на храната и питейната вода, което е основна заплаха за здравето на населението. Почвите като намаляващ природен ресурс с неоспорими екологични свойства и основна предпоставка за човешкото съществуване, трябва да бъдат съхранени за сегашните и бъдещите поколения.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Ерозията е най-широко разпространеният и интензивно протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда. Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата. Опазването на почвите от ерозията става чрез земеустроителни, агротехнически, лесомелиоративни и мелиоративни-технически дейности.

Горите предпазват почвата от ерозия и масовото им изсичане може да доведе до редица проблеми и нарушене на екосистемите. На ерозиране са подложени слабоструктурните почви, образувани върху наклонени терени: излужени и типични канелени горски почви; канелени горски почви, лесицирани; рендзини; кафяви горски почви. Обработваемите земи са

разположени на равни терени. Ерозията на почвите не е от процесите с ограничаващо действие за земеделието в територията на общината.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфильтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в населените места.

Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Ежегодно в сезона по прибиране на реколтата и през пожароопасния период, във връзка със Закона за опазване на земеделските земи се издава Заповед на кмета на общината за забрана паленето на стърнищата, с цел предпазване от пожари и унищожаване на хумусния слой на почвата.

ИЗВОДИ:

Почвите са ограничен и практически невъзстановим природен ресурс и е необходимо опазването им да е приоритет на всеки. Само с общи усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

От извършвания мониторинг от РИОСВ – Шумен е видно, че почвите в община Върбица са в сравнително добро общо екологично състояние. При извършените анализи в близките до територията на общината пунктове за почвен мониторинг не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сейтбоуборот.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфильтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

3.4. Зелена система и биоразнообразие

3.4.1. Защитени зони и биоразнообразие

Мрежата „Натура 2000“ е най-амбициозната инициатива, която никога е предприемана за опазване на богатото природно наследство на Европа. Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година“. Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата „Натура 2000“ е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически

граници. „Натура 2000” не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от селския пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Принципът за управление на екомрежата е, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. Този принцип има много предимства както за опазване на природата, така и за хората, които живеят и работят в селски райони. „Натура 2000” на практика е течен съюзник, способстващ за запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на много от селските райони. Тя предоставя нови възможности за икономическа диверсификация и вътрешни инвестиции.

Към 2020 г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

Със Закона за защитените територии (ЗЗТ) се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Целта на закона е опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа.

Богатото флористично и фаунистично биоразнообразие в пределите на община Върбица е силно повлияно от физико-географското положение на територията и ограниченията антропогенизация в южната гранична периферия. Богатият биологичен ресурс на общината има и важно стопанско значение. Икономически значими са дървесните видове, от които се добива дървен материал, лечебните растения, животински видове с ловно стопанско значение.

Община Върбица попада в обхвата на множество защитени територии, зони и обекти.

Защитени зони

Съгласно Закона за биологичното разнообразие в екологичната мрежа НАТУРА 2000 са включени следните защитени зони:

- 33 „**Котленска планина**“ за опазване на дивите птици, с код BG0002029. Одобрена с решение на Министерски съвет: № 661 от 16 октомври 2007 г. и е с обща площ 99299.77 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площа на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на на площа и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Защитената зона е приета със Заповед № РД-910 от 11.12.2008 г. на Министъра на околната среда и водите. Съгласно заповедта в границите на 33 Котленска планина се забранява:

1. премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

2. залесняването на ливади, пасища, както и превръщането им в обработвани земи и трайни насаждения;

3. използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади; 4. намаляването площа на крайречните гори от местни дървесни видове. За територията на зоната има определени 56 вида птици, предмет на опазване на зоната.

- 33 „**Котленска планина**“ за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, с код BG0000117. Одобрена с решение на Министерски съвет: №122 от 02.03.2007 г. и е с

обща площ 69058.92 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площа на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона. За територията на зоната има определени 16 вида природни местообитания, предмет на опазване на зоната, от които 9 са горски местообитания.

- **33 „Преславска планина” BG0000421 - за опазване на природните местообитания и дивата** флора и фауна. приета с Решение № 122 от 02 март 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците. Общата площ на зоната е 14060.0 ха, от които в горските територии на общ. В. Преслав – 689,6 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площа на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона. За зоната са определени 6 типа горски природни местообитания.

- **33 „Голяма Камчия”** за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, с код BG0000501. Приета с Решение № 122/ 02.03.2007 г. на МС. Площ – 216.69 ха. Цели на опазване: • Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона. • Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата. • Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона. Предмет на опазване: Природно местообитание 91G0 *Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus Природно местообитание 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори.

- **33 „Еко коридор Камчия - Емине”** за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, с код BG0000393. Приета с Решение № 661 от 16 октомври 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците с обща площ 28054.79 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площа на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на

приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона. За зоната са определени 11 типа природни местообитания, от които 8 типа са горски.

Зашитени територии

По Закона за зашитените територии в община Върбица попадат:

- Природен резерват „Момин град“ (Заповед №375/15.10.1999 г. на МОСВ).

На територията на общината се намира защитен природен обект – резерват „Момин град“ с площ 6,6 ха, който представлява елитна букова гора с височина 28 м., диаметър 52 см., средна възраст 160 г., II бонитет. Съгласно Закона за зашитените територии той е прехвърлен за стопанисване и охрана към Министерството на околната среда и водите.

С цел опазване и поддържане на вековна букова гора със ЗАПОВЕД № РД-375 от 15 октомври 1999 г. на Министъра на околната среда и водите е прекатегоризиран резерват „Момин град“ землище на с. Бяла река, община Върбица, област Шумен, обявен със Заповед № 665 от 3.V.1960 г. на Главно управление на горите в поддържан резерват със същото име.

Поддържаният резерват „Момин град“ включва: Отдели: 54-в (част) с обща площ 10,9 ха по лесоустройствен проект от 1990 г. на ТП „ДГС Върбица“.

До утвърждаване на план за управление на поддържания резерват Момин град, се разрешава извършване на следните дейности в неговите граници: • извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5 % от дървостоя; • изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия; • използване на биологични средства за растителна защита.

Управлението на поддържания резерват се изпълнява от РИОСВ Шумен.

- **Зашитена местност „Червен божур“** (Заповед №РД-311/30.05.2006г на МОСВ).

Общината разполага със зашитена местност от находище с червен божур на площ от 11,5 ха. с висока плътност, образуващо характерно растително съобщество с други видове фигуриращи в приложението на ЗБР и ЗЛР.

С цел опазване на растителни съобщества с участието на червен божур (*Paeonia peregrina*) със ЗАПОВЕД № РД-311 от 30 май 2006 г. е обявявена зашитена местност „Червен божур“ в землището на Върбица, община Върбица, област Шумен. Защитената местност включва имоти с номера 000530, 000528 и 000526 съгласно картата на възстановената собственост за землището на Върбица, ЕКАТТЕ 12766, община Върбица, област Шумен, с обща площ 120,525 дка. В границите на зашитената местност се забранява: • ловуване; • палене на огън и бивакуване; • проучване и добив на полезни изкопаеми; • строителство, както и поставяне на преместваеми обекти и съоръжения; • преминаване на превозни средства, с изключение на такива, осъществяващи охранителни, горско-стопански и противопожарни дейности; • дейности, които могат да доведат до увреждането и унищожаването на екземпляри от червен божур и други растителни видове, участващи в съобществата на вида, както и на техните местообитания.

Флора и фауна

Според зоогеографското райониране на България общината е разположена в предпланинския и част от планинския район на северната зоогеографска област.

Голямото различие в надморските височини, богатата хранителна база предопределят и разнообразието в растителния и животински свят.

Територията на държавно горско стопанство „Върбица“ попада в два горскорастителни пояса: долният равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори с подпояс на крайречните и лонгозни гори, подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори и подпояс на хълмисто-предпланинските широколистни гори, и средния планински пояс на горите от бук и иглолистни с подпояс на планинските гори от горун, бук и ела. Горската растителност е представена от три основни групи насаждения: естествени смесени високостеблени насаждения, представляващи основната част от дървесните запаси на лесничеството, съставени предимно то бук, зимен дъб, габър, цер и благун; изкуствено създадени насаждения главно от бял бор, черен бор и акация; естествени издънкови насаждения от бук, зимен дъб, габър, цер, благун, келяв габър и др. С единично или по-малко участие в насажденията и от трите основни групи се

срещат още явор, ясен, шестил, сребролистна и едролистна липа, турска леска, планински ясен, мъждрян, клен, брекина, череша, трепетлика, а от внесените по изкуствен път – червен дъб, зелена дугласка, смърч, ела, бреза и евроамерикански тополи.

В района на горското стопанство се срещат и следните храстови видове: глог, дрян, обикновена леска, шипка, трънка, бъз, чашкодрян, птиче грозде, смрадлика, аморфа и др. Полухрастите са представени главно от къпината и по-ограничено от малината.

Горите и горските комплекси на държавно горско стопанство „Върбица“ са основен водосборен басейн за язовир „Тича“.

Основните проблеми, свързани с биоразнообразието в района са в резултат от антропогенизацията на териториите, при което се получава влошаване на състава и структурата на естествената растителност поради разширяване на участиято на плевелни видове и на антропофитни съобщества и групировки в нея, което води до намаляване на продуктивността и качествата на получаваните ресурси.

В допълнение, на територията на общината са водени предимно възстановителни сечи с ниска интензивност и дълъг период на възстановяване. За повишаване на производителността и подобряване на социално-екологичните функции на издънковите гори и качеството на дървостоите трябва да се прилагат подходящи отгледни и главни сечи чрез които по-голямата част от горите ще се превърнат в семенни.

Горското стопанство разполага и с Базов разсадник – „Станянци“ с площ 9,0 ха. с производство средно около 2 мил.бр. фиданки едногодишни широколистни и двугодишни иглолистни. Семената от иглолистни растения се доставят чрез ГСС гр. Пловдив, а за производство на широколистни фиданки се ползват собствени семена.

Част от територията на ДГС – Върбица попада и в защитена зона „Котленска планина“ за опазване на дивите птици от Натура 2000, и включва землищата на селата: Божурово, Бяла река, Виница, Иваново, Конево, Крайгорци, Кълмен, Ловец, Маломир, Менгишево, Нова Бяла река, Станянци, Староселка, Сушина, Тушовица, Чернооково и гр. Върбица.

На територията са установени 182 вида птици, от които 51 са включени в Червената книга на България /1985/. От срещащите се видове 81 са от европейско природно значение /2004/. Като световно застрашени са включени 10 вида, а като застрашени в Европа са 71 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 65 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. Котленска планина е място от световно значение за гнезденето на „ливадния дърдавец“ и едно от най-значимите места в страната от значение за европейския съюз за опазване на видове, гнездящи в голяма численост – „черен щъркел“, „осояд“, „орел змияр“, „малък креслив орел“, „Скален орел“, „малък орел“, „сокол скитник“, „лещарка“, „полубеловрата мухоловка“, „среден пъстър кълвач“ и др. През територията на общината преминава най-западната част на черноморския прелетен път Via Pontika.

През есенно – зимния период язовир „Тича“ поддържа значителни количества водолюбиви птици, включително червеногушия гмуркач, големия корморан, зеленоглавата патица и др. От бозайниците най-срещани са: широкоух прилеп, европейски вълк, видра, дългокрил прилеп, дългоух нощник, остроух нощник, дългопръст нощник, трицветен нощник, голям нощник, средиземноморски подковонос, южен подковонос, голям подковонос, малък подконовос, подковонос на Мехели, лалугер, пъстър пор и др. От земноводните: жълтокоремна бумка, ивичест смок, пепелянка, обикновенна блатна костенурка, шипобедрена костенурка, шипоопашата костенурка, голям гребенест тритон и др.

За периода 2015-2019 г. не са извършвани поддържащи и/или възстановителни дейности в защитените територии, предвид това, че такива не са били необходими.

От голямо значение за населението от района на горското стопанство са защитните - водоохранителни, противоерозионни и рекреационни функции на горите.

Сериозна заплаха за горското стопанство и биоразнообразието на община Върбица представляват пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, бракониерството

и изсичането на горите за огрев. През последните години се наблюдава тенденция на нарастване на процента на застрашените от изчезване и редки видове от фауната, особено при ловните видове. За около сто години природата е загубила напълно някои свои обитатели – мечка, рис. Причините са комплексни. Едни от основните проблеми е бракониерството, разпространено по отношение на някои представители на фауната – сърна, диво прасе, фазан и др.

РИОСВ - Шумен упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Периодични наблюдения се предвиждат върху популациите на застрашените и редки животни. Отчитат се местообитанията, тенденциите в числеността и плътността на находищата, регистрират се отрицателните въздействия.

Сериозна заплаха за биоразнообразието на Община Върбица представляват пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, бракониерството и изсичането на горите за огрев, както и незаконния лов на дивеч. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението. На територията на общината има богата флора и фауна и интересни природни забележителности. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на гражданите.

Според Доклада за горите с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Върбица“, в района са установени няколко растителни и животински застрашени, изчезващи и ендемични видове, включени в Червената книга на Република България.

Лудо биле (*Atropa bella-donna* L.)

Многогодишно тревисто растение, хемикриптофит. Стъблото е високо 0,5-1,5 до 2 м. Листата са прости, целокрайни. Цветовете са единични, по-рядко по два на влакнести дръжки. Чашката е 5-делна. Венчето при отвора на венечната тръбица е звънчевидно или тръбесто-звънчевидно, кафяво-виолетово или зеленикаво. Плодът е лъскава, черна, кръгла ягода. Месестата част обикновенно е червеникавопурпурна. Цъфти от май до юли, плодоноси август-септември. Среща се из сенчести гори, сечища и храсталаци главно в букови, дъбови и габърови съобщества. Видът е в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък“ (Велчев и др. 1984).

Горска съсьника (*Anemone sylvestris* L.)

Многогодишно тревисто растение с добре развито цилиндрично коренище, гъсто покрито с останки от листа.

Цветното стъбло е око 30 см високо. Приосновните листа са няколко или многобройни, на дълги дръжки, гъсто бяло влакнести. Стъловите листа са 3, събрани в прешлен, от което излизат няколко листа. Цветовете са единични. Околоцветникът е съставен от 5-10 бели, отвън влакнести венчелистчета. Плодът е сух сборен, съствен от многобройни орехчета. Цъфтежът е през април-май, плодоносенето през юли-септември. Среща се по сухи тревисти каменливи места в храсталаци и в окрайнините на горите, обикновено на варовик.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „застрашен“.

Червен (красив) божур (*Paeonia peregrina* Mill.)

Сем. Божурови (*Paeoniaceae*)

Многогодишно тревисто растение с късо коренище и вретеновидно надебелени, грудковидни корени. Стъблата са 50 - 90 см. високи, набраздени, гладки неразклонени. Листата са последователни, 2 пъти пересто или тройно наделени с тясно елипсовидни крайни дялове. Цветът е с пет листна чашка с 8-12 венечни листа, многобройни тичинки и много плодници. Венчелистчетата са тъмно- или светлочервени, по-рядко розови. Плодът е сборен, съставен от 2-3 кадифено мъхести мехунки, всяка с по няколко черни, лъскави семена. Цъфти през май – юни, а плодоноси през юни-юли. Расте из храсталаци и редки гори по каменисти и тревисти места из цялата страна до към 1000 м надморска височина. Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък“.

Пърчовка (*Himantoglossum caprinum* (M. Bieb.) Spreng.)

Многогодишно тревисто растение с 2 яйцевидни грудки. Стъблата са високи 30–90 см, с 5–8 сиво-зелени, елиптични листа. Съцветията са рехави, с 20–40 цвята. Околоцветните листчета са събрани в шлем, виолетово-бели с надлъжни линии. Устната е 3-делна, страничните дялове са линейни, извити, дълги 9–22 mm, вълнисти по края, средният дял е дълъг 4,5–8,5 см, леко усукан, на върха 2-делен. Шпората е 4,5–7 mm. Цъфти през юни и плодоноси през юли. Насекомоопрашващо се растение. Размножава се със семена.

Среща се по открити, слънчеви места, по-често на варовити каменисти почви, по слабо използвани пасища, сред храсталаци и на горски поляни в светли широколистни гори сравнително по-често в карстовите райони на Предбалкана, Стара планина, Знеполски район, Родопи (Изт.). Видът е включен в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „уязвим“, в ЗБР, в Директива 92/43 (IIb), Бернската конвенция и CITES (2).

Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзвщи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2. На територията на ТП „ДГС Върбица“ е рядък вид по реките. Среща се и в яз. Тича.

Мечка (*Ursus arctos*)

Заштитен вид, включен в Червена книга на България т. 2 с категория рядък. Застрашен от изчезване в европейски мащаб. У нас с разпокъсано разпространение, главно съсредоточено в Рила, Пирин, Славянка, Западни Родопи, Централна и Източна Стара планина.

Установен на територията на ТП „ДГС Върбица”, където се среща рядко и спорадично главно в най-отдалечените отдели по билата на Стара планина.

Черен шъркел (*Ciconia nigra* L.)

Обитава обширни широколистни, смесени и иглолистни гори или скални комплекси, предимно в ниските части на планините и в равнините. Гнезди на дървета с височина 6-30 м, но по-често в скални ниши, козирки, и цепнатини. Храни се с дребна риба, земноводни, змии и др., главно покрай чисти и богати на риба реки, както и около рибарици, язовири и др.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,

Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)

Като прелетна птица преминава през март-април, а наесен – през септември, но главно през октомври, като редовно зимува в по-топлите и малоснежни райони на страната. През време на прелета обитава по-влажни места в окрайнини на гори, поляни, места с единични групи дървета и храсти, разсадници, обрасли мочурища и околности на водоеми. У нас е много рядък гнездещ вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко – и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид. Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)

Обитава разнообразни по видов състав стари широколистни, а също смесени буково-иглолистни гори, понякога и скалисти места. Гнезди в хралупи на дървета, много рядко и в скални дупки. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121“. У нас е пред прaga на изчезване като гнездещ, с катастрофално намаляваща численост! Силно зависим от наличието на стари гори с големи хралупести дървета.

Скален орел (*Aquila chrysaetos*)

Много **рядък** вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/. Гнезди на скали и на стари дървета - най-често дъбове или борове. На територията на ТП „ДГС Върбица“ през размножителния период е наблюдаван в отдельни и подотделни: На територията на лесничеството вероятно гнезди само 1 дв., но се срещат редовно отдельни птици и от двойки гнездещи в съседните лесничества Смядово и Котел.

Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)

Рядък вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /категория застрашен/. Гнезди на стари дървета най-често на тополи, брястове, дъбове и букове.

Южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lufordi*)

Застрашен от изчезване в световен мащаб подвид, среща се само в източните и южните части на Балканския полуостров и в Мала Азия. У нас е защитен, включен в Червената книга, категория “Уязвим”. Включен и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Числеността му у нас не надхвърля 1000 дв. Предпочитаното местообитание за вида у нас са старите, оставени дълго без човешка намеса букови, буково-елови и буково-смърчови гори в планинските и предпланинските райони. В ТП „ДГС Върбица“ е установена гнездова популация в старите букови гори по в северните склонове на Стара планина.

Голям ястreb (*Accipiter gentilis L.*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. и в горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици.

Бухал (*Bubo bubo L.*)

Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България /ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се с разнообразни животни- зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, включително други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др.

Благороден елен (*Cervus elaphus*)

Малочислен и рядък вид. Среща се спорадично в югоизточните части на ДГС Върбица. Предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност.

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Гръбният панцир (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслиненозелен. Главата, шията и крайниците са мътнозеленикови и жълто кафеави. На задната страна на бедрата има по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 см. Обитава най-често суhi припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с крайниците си трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др.

Шипопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. На дължина достига 37 см, маса – 6,5 кг. Начинът ѝ на живот е както на шипобедрената костенурка.

Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima*)

Обитава предимно влажни гористи места или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни до първото десетдневие на юли, най-често в хралупи и други места с гниеща дървесина. Половата зрелост настъпва на третата пролет.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39“. Среща се предимно в стари дъбови гори.

3.4.2. Лечебни растения

Важна част от биоразнообразието и особена категория от флората на община Върбица са лечебните растения. Съгласно националното законодателство, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като: организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда; издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост; издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения и предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на мониторинга и кадастръа на лечебните растения за териториите, намиращи се под негова юрисдикция.

В последните години значително нараства интереса към билките. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина сировина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения /ЗЛР/ „билки за лични нужди“ са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден. За корени и коренища, каквито се събират от залиста, разрешеното количество за лични нужди е до 1 кг.

Община Върбица, съвместно с ДГС „Върбица“, РИОСВ - Шумен и други обществени организации трябва да организира контрола за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения. Естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготовителни пунктове.

По информация от РИОСВ – Шумен, към 2019 г. на територията на община Върбица са

регистрирани 18 билгозаготовителни пункта. Издадени са 4 броя позволителни за събиране на лечебни билки от общински поземлен фонд, съгласно разпоредбите на чл.22 от Закона за лечебните растения. Средногодишно от района се събират около 40 тона билки и около 500 кг гъби.

Съгласно Хронологичния атлас на лечебните растения в България, в района на община Върбица са разпространени следните видове лечебни растения: бял равнец - *A. millefolium*, жъlt равнец - *Achillea clteolata*, камшик - *Agrimonia eupatoria L.*, цариче - *Alchemilla vulgaris*, черна елша - *Alnus glutinosa*, горска пищялка - *Angelica sylvestris*, обикновен пелин - *Artemisia absinthium L.*, змиярник - *Arum macalatum*, копитник - *Asarum europaeum*, клинавче - *Astagalus glycyphyllos*, лудо бile - *Atropa bella – donna*, парички - *Bellis perennis*, ранилист - *Betonica officinalis*, решетка - *Carlina acanthifolia*, змийско мляко - *Chelodonium majus*, оиниче - *Chenopodium lotrys*, синя жълчка - *Cichorium intybus*, мразовец - *Calchium autumnale*, обикновен дрян - *Cornus mas*, обикновена леска - *Corylus avellana*, смрадлика - *Cotinus coggygria*, обикновен глог - *Crataegus monogyna*, кукувича прежда - *Cuscuta europaea*, полски хвощ - *Equisetum arvense*, боянка - *Erysimum diffusum*, очанка - *Euphrasia*, горска ягода - *Fragaria vesca*, жаблек - *Galega officinalis*, еньовче - *Galium verum*, зловонен - *Geranium robertianum*, кръвен здравец - *Geranium sanguineum*, градско омайниче - *Glum urbanum*, бръшлян - *Hebera helix*, жъlt кантарион - *Hypericum perforatum*, кукуряк - *Helleborus odorus*, лечебна комунига - *Melilotus officinalis*, маточина - *Melissa officinalis*, мента - *Mentha spicata*, обикновен гръмоторън - *Ononis arvensis*, обикновен риган - *Origanum vulgare*, пиперче - *Persicaria hydropiper*, мехунка - *Physalis alkekengi*, теснолист живовляк - *Plantago lanceata*, широколистен живовляк - *Plantago major*, пача трева - *Polygonum aviculare*, сладка папрат - *Polypodium vulgare*, лечебна иглица - *Primula veris*, *Pulmonaria officinalis*, обикновена шипка - *Rosa canina*, обикновен киселец - *Rumex acetosa*, козя брада - *Rumex acetosella*.

Съгласно ЗЛР отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване, или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя всяка година със заповед на министъра на околната среда и водите, като този режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на допустимото за събиране количество билки; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Районът на община Върбица е богат на лечебни растения, които все още не се използват пълноценно. Някои от лечебните растения като иглица, божур, зимзелен, ранилист и др. със заповед на МОСВ са под ограничителен режим. Дилянката, ружата, момината сълза, салепът са забранени за събиране. С търговско значение са билките – липа, жъlt кантарион и шипка. Характерните за района гъби са – печурка, сърнела, челядинка, пачи крак, манатарка и др. Промишленото събиране на гъби се контролира от Горско стопанство.

От представителите на лечебни растения най-масово от населението се събират: божур, коприва, горска ягода, лапад, лайка, лавандула, мащерка, самардала, левурда, мента, босилек, риган, бял равнец, жъlt, червен кантарион и глухарче.

Законът за лечебните растения (ЗЛР) изисква разработването на специален раздел за лечебните растения към Програмата за опазване на околната среда (ОПООС) на всяка община; към плановете за управление на защитените територии, както и към горскостопанските планове и програми. Целта на раздел „Лечебни растения“ е да планира ползването, така че то да бъде устойчиво и да осигури опазване на лечебните растения.

Забележка: Подробна информация за лечебните растения на територията на общината, дейностите и мерките за опазване на ресурсите и разнообразието им се съдържа в Приложение - 1 Раздел „Лечебни растения“ към настоящата Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

3.4.3. Зелена система

Най-важна роля за градската околната среда, санитарно-хигиенните условия на живееене и свързания с това здравен статус на населението на община Върбица има зелената система.

Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитни озеленяване;
- Транспортно озеленяване;

Озеленяване за ограничени ползване;

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдих; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от зоните извън урбанизираните територии на населените места, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, погълщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда).

Местата за отдих и зелена система включват градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Деретата и овразите на територията на община Върбица в голямата си част са обраснали с естествена местна влаголюбива растителност. Санитарно-защитни пояси има на определени места в общината, покрай по главните пътища. Транспортното озеленяване включва зеленината и уличните дървета по протежението на главните и второстепенни улици. Нормативно озеленяването на урбанизираните територии се определя в Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони на МПРБ и Наредба №1 за опазване на озеленените площи и декоративната растителност на бившето Министерство на териториалното развитие и строителството.

Зелената система на Община Върбица се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираната територия. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като терените за спорт и атракции, гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дварищното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

На местно ниво действа Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Върбица.

Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и лесопаркове, представляващи публична собственост. Допълващи зелената система са озеленените площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, курортни и спортни сгради и комплекси, както и озеленените площи с друго специфично предназначение – гробищни паркове и защитни насаждения. Системата на зелените площи в населеното място представлява взаимно съгласувано разполагане на различните видове зелени и свободни площи с цел да се осигурят най-благоприятни хигиенни условия, декоративни ефекти и създаване на условия за отдих на населението.

Съгласно Общия устройствен план на Община Върбица, общата площ на терените включени в зелената система на общината (в това число и защитените природни зони и местности) са 26796,1 ха което е 58,5% от територията на общината.

Зелената система включва следните структурни елементи: тревни площи, декоративна растителност, алеи, площачки и архитектурни декоративни елементи и съоръжения.

Озеленяването влияе на температурата, относителната влажност, скоростта на движение на въздуха; върху подобряване на химичния състав на въздуха, намаляване на праха в него, както и на намаляването на шума в градската среда.

Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение са публична собственост на държавата и общините.

Зелените системи и озеленените площи се устрояват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в наредбата.

Зелените площи на територията на общината се почистват и поддържат от звено „Чистота“ към Общинска администрация Върбица.

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергийен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количество и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Върбица, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промишлените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Върбица има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоиззвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Върбица е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Омуртаг. В сдружението участват още общините: Омуртаг, Котел и Антоново. Смесените битови отпадъци от територията на общините се иззвозват до Регионален Център за Контролирано Обезвреждане на Твърди Битови Отпадъци (РЦКОТБО) – гр.Омуртаг. Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците, генериирани на тяхната територия.

Регионалното депо за неопасни отпадъци - гр. Омуртаг е в експлоатация от 2008 г. на основание Комплексно разрешително № 302 – НО/ 2008 г. (КР), издадено от ИАОС. Депото се намира на около 3 км южно от гр.Омуртаг. То е предвидено за три клетки, като са изградени само Клетка №1 и Клетка №2. Поради изчерпване на капацитета Клетка №1, предстои да бъде закрита и рекултивирана, а в експлоатация от края на месец юни 2019 г. е новоизградената

Клетка №2. Към регионалното депо няма изградена сепарираща инсталация и при приемане на отпадъците, същите се третират, чрез пробутване, разстилане, уплътняване и запръстяване. Постъпилите отпадъци се депонират на предварително определени работни участъци с площ около 1,5 дка, които след достигане на височина от 1,8 м. се запръстяват задължително със земни маси с дебелина на пласта 0,20 м.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО до кв. Трошка е затворено и е извършена техническа и биологична рекултивация по проект, финансиран от ПУДООС.

На територията на община Върбица към момента няма изградена претоварна станция за отпадъци. Предвидена е такава и има одобрен проект за инсталация за предварително третиране /сепариране/ с претоварна станция в землището на с. Менгишево. Чрез предварителното третиране на смесените битови отпадъци ще се достигнат целите за рециклиране на отпадъчни материали от хартия, картон, пластмаса и метал, заложени в ЗУО.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Върбица се извършват от звено „Чистота“ към Общинската администрация.

В общината функционира добре изградена система за сметосъбиране, чрез разполагане на контейнери и съдове за смет във всички населени места.

Таблица 21: Количество депонирани смесени битови отпадъци от община Върбица 2017-2019 г. (тона)

2017 г.	2018 г.	2019 г.
1092,64	1195,58	1191,84

Източник: Община Върбица

Въпреки, че населението на общината се увеличава само с 0,5% през 2019 г. спрямо 2017 г., количеството генериирани смесени битови отпадъци се е увеличило с около 9% за същия период. През 2019 г. от всички населени места на територията на общината са депонирани общо 1191,84 тона отпадъци. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия и други генератори.

Тенденцията за увеличаване количествата на събранныте отпадъци от всички населени места на Община Върбица в последните години, може да се обясни с няколко причини:

- Продължаваща тенденция за увеличаване на дела на биоотпадъци /растителните отпадъци, животински отпадъци, градински, слама сено и др.), които се изхвърлят предимно в селата на общината. За съжаление тенденцията за увеличаване на отпадъците от селскостопанска дейност, които попадат в контейнерите за битови отпадъци се увеличава, въпреки възможностите за повторната употреба на тези отпадъци чрез домашно компостиране, преработване във фуражи и др.

- Увеличава се и дела на инертните отпадъци, попадащи в съдовете за битови отпадъци. Това са отпадъци от пепел, сгур, дребни строителни отпадъци, пясъци и др. Тези отпадъци, заедно с пластмасата и биоотпадъците се характеризират с най-голяма относително тегло спрямо останалите отпадъци.

- Тенденция за увеличаване на туристическия поток също води до генерирането на повече битови отпадъци.

Важен показател за управление на отпадъците е **нормата на натрупване на отпадъците**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2018 г. е 408 кг/човек/година, за Североизточен район – 423 кг/човек на година, за област Шумен 304 кг/човек/година, за община Върбица – 115 кг/човек/година, тоест значително пониско от средната норма за областта и за страната.⁵

Нормата на натрупване на отпадъците в община Върбица за 2019 г. е 114 кг/чов./г., което е с 9 кг/човек/на година повече спрямо 2017 г. (105 кг./чов.год.).

⁵ При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2019 г.

Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Върбица е значително по-ниска от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация се справя успешно с процесите на управление на отпадъците, но трябва да предприеме съответните мерки за ограничаване на образуването им и да намали регистрирания ръст през последните години, чрез изграждането на претоварна станция със сепарираща инсталация в с. Менгишево, въвеждане на компостиране за биоразградимите отпадъци и разширяване на системата за разделно събиране на рециклируемите отпадъци от опаковки.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генериирани на територията на община Върбица е извършен през 2019 г. в рамките на проект: „Определяне на морфологичния състав на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС.

Пробите за община Върбица са направени в периода от февруари до септември 2019 г., а за изчисляване на количествата смесен отпадък за календарна година и норма на натрупване на отпадъците на човек от населението са използвани официалните данни за депонираните отпадъци и броя на населението към 2017 г. Това е причината в доклада от морфологичния анализ да е посочен прогнозен смесен битов отпадък за 2019 г. 1094,96 т., а реално депонирания битов отпадък, по данни от сметосъбиращата фирма за цялата календарна 2019 г. е 1191,84 т.

Таблица 22: Количество смесен, разделно събрани и общ битов отпадък за 2019 г.

Вид отпадък	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно събрани отпадък на година т/год	Общ отпадък на година т/год	Общ отпадък на година %
Хранителни	98,11	0,00	98,11	8,94
Хартия	95,48	1,28	96,76	8,82
Картон	63,73	0,00	63,73	5,81
Пластмаса	193,81	1,04	194,85	17,76
Текстил	61,54	0,00	61,54	5,61
Гума	18,83	0,00	18,83	1,72
Кожа	30,66	0,00	30,66	2,79
Градински	181,54	0,00	181,54	16,54
Дървесни	5,04	0,00	5,04	0,46
Стъкло	73,8	0,00	73,80	6,73
Метали	84,09	0,00	84,09	7,66
Инертни >4 см	31,53	0,00	31,53	2,87
Опасни	14,45	0,00	14,45	1,32
Други	37,23	0,00	37,23	3,39
Ситна фракция <4 см	105,12	0,00	105,12	9,58
Общо	1094,96	2,32	1097,28	100.00%

Източник: Доклад от извършено през 2019 г. четири сезонно проучване на морфологичния състав на отпадъците, генериирани от територията на община Върбица, по проект на ПУДООС „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хранителни – 8,94%; хартия – 8,82%; картон – 5,81%; пластмаса – 17,76%; текстил – 5,61%; гума – 1,72%; кожа – 2,79%; градински – 16,54%; дървесни – 0,46%; стъкло – 6,73%; метали – 7,66%; инертни >4 см – 2,87%; опасни – 1,32%, ситна фракция <4 см – 9,58% и други – 3,39%.

Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на община Върбица имат фракциите – „пластмаса“ – 17,76%, „градински отпадъци“ – 16,54%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др., ситна фракция <4 см – 9,58% и „хранителни“ – 8,94%.

Рециклируемите отпадъци заемат много голям относителен дял - почти 47%, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното

съдържание на пластмаса – 17,76 %, следвано от хартия – 8,82%, метали – 7,66%, стъкло – 6,73%, и картон – 5,81%.

В град Върбица и селата Бяла река и Тушовица от 2018 г. е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, за която е склучен договор с „Екопак България“ АД, но не всички граждани използват по предназначение цветните контейнери за хартия, стъкло и пластмаса. Това води до висок относителен дял на депонираните на регионалното депо в Омуртаг рециклируеми отпадъци.

Община Върбица си сътрудничи с организацията по оползотворяване „Екопак България“ АД за осъществяване на разделното събиране на отпадъци от опаковки. Системата за разделно събиране е въведена през 2018 г. и обхваща три населени места – гр. Върбица и селата Бяла река и Тушовица.

На обособени площиадки в трите населени места са разположени сини, жълти и зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1500 л., както следва:

- гр. Върбица – 10 сини, 10 жълти, 10 зелени контейнера
- с. Бяла река – 4 сини, 4 жълти, 4 зелени контейнера
- с. Тушовица – 2 сини, 2 жълти, 2 зелени контейнера

Разделно са събрани следните количества отпадъци:

- 2018 г. – 6,32 тона отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло
- 2019 г. – 5,21 тона отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло

През 2019 г. за последващо третиране са предадени 1520 кг. стъклени отпадъци, 1720 кг. отпадъци от хартия и картон, 1970 кг. отпадъци от пластмаса. Разделно събраните рециклируеми отпадъци са едва 0,4% от смесените битови отпадъци, генериирани на територията на община Върбица. Това налага разширяване на системата за разделно събиране и в други населени места и активна информационна кампания сред населението.

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“⁶ за община Върбица е значителен – 40,57%, в това число - хранителни – 8,94%, градински – 16,54%, дървесни отпадъци – 0,46%, хартия – 8,82% и картон – 5,81%. Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Върбица разделно събраните биоразградими отпадъци са едва 1,28 тона хартия или само 0,3% от биоотпадъците (445 тона). По този показател общината е далече от целевата стойност от 50 на сто до 2020 г. и следва да се предприемат спешни мерки за ределно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. Според данните от извършения през 2019 г. морфологичен анализ на отпадъците в община Върбица са депонирани 43 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са значително под допустимите минимални стандарти.

През 2018 г. Общината е възложила извършване на предварителни проучвания за изграждане на собствена общинска „Площадка за компостиране на биоразградими отпадъци от зелени площи, паркове и градини“.

Към настоящия момент малките количества строителни отпадъци, генериирани от ремонти на частни жилища и офиси се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък от звено „Чистота“ на Община Върбица.

Съгласно нормативните разпоредби едрогабаритните отпадъци се събират в съдове тип „Вана“ и се транспортират до регионално депо.

Във връзка със стремежа за намаляване на количествата на депонираните строителни отпадъци, през 2018 г. е възложено предпроектно проучване за изграждане на „Площадка за временно съхранение на строителни отпадъци“ в изпълнение разпоредбите на чл.19, ал.3, от „Закона за управление на отпадъците“. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване

⁶ Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното последващо оползотворяване и повторна употреба.

В община Върбица няма регистрирани площадки за дейности с отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и излезли от употреба гуми.

Общината има склучени договори за разделно събиране на отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване с „Екобултекс“ АД и за излезли от употреба батерии и акумулатори с „Екобулбатери“ АД.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Върбица се извършват от звено „Чистота“ към Общинската администрация.

Звено „Чистота“ отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от гр. Върбица и останалите 15 населени места от общината и транспортиране до Регионално депо - Омуртаг;
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете за смет и в жилищните райони и транспортирането им до депото.
- Почистване на контейнерните площадки, след обработка на контейнерите и съдовете за отпадъци;
- Почистване и извозване на отпадъци от локални (нерегламентирани) замърсявания с битови, или растителни отпадъци, както и отпадъци от пролетно почистване по заявка;
- Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в общината.

Образуваните отпадъци се събират смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.

За дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване се използва следната специализирана техника и машини - камиони тип ротопреса: Ман – 1 бр., Рено - 1 бр. и Шкода – 1 бр.

На територията на община Върбица към 2020 г. са разположени: контейнери тип „Мева“ – 716 бр., контейнери тип „Бобър“ – 528 бр.

Кратността на обслужване на съдовете е по график. Ежегодно до 30 октомври се изготвя график за сметосъбирането на отпадъците, определен със заповед от Кмета на Общината по райони.

За събиране и транспортиране на отпадъци от площици, алеи, паркове и от почистване на локални замърсявания се използват: Самосвал до 5 т. – 1 бр. и Багер – товарач – 1 бр.

Профилактиката по дезинфекцията на съдовете за отпадъци се изпълнява четири месеца годишно през летния сезон /от месец май до месец август/ веднъж месечно по райони на извозването на отпадъците. Общината е намерила различни решения за събиране на отпадъците от обществените места, улиците, паркове и т.н. като обемът на използвани съдове - метални кошчета варира в границите $0,4 - 0,75 \text{ m}^3$.

Неразделна част от настоящата Програма за опазване на околната среда е разработената Общинска програма за управление на отпадъците на община Върбица за периода 2021-2027 г., която включва подробен анализ на отпадъците по видове и предвижда мерки за тяхното предотвратяване, разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В урбанизираните територии се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия

организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на деновонощето и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

РИОСВ – Шумен организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, изльчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР.

В община Върбица няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, изльчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Шумен контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Върбица няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.

Във връзка с посочените обстоятелства, за периода 2015 - 2019 г. не е извършван планов контролен мониторинг на нивата на шум в околнна среда на община Върбица.

Основен източник на шумово замърсяване в общинската територия са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също изльчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни arterии на общината.

Няма данни за наднормено изльчване на шум на територията на община Върбица. Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остателият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за шумовите нива в община Върбица, като той представлява по-голямата част от общото шумово натоварване. Увеличението на шумовия фон, предизвикано от транспорта, се дължи на два основни фактора: повишената моторизация на населението и лошото състояние на автомобилния парк, уличните настилки и алармените системи на МПС; крайно недостатъчните мероприятия, насочени към намаляване на шума, в комбинация с липса на адекватен контрол на превозните средства за намаляване на шумовите нива. Източник на шумово замърсяване на територията на общината е преди всичко остателят автомобилен парк и незадоволителното състояние на пътните настилки.

Контролните и собствени измервания се извършват от Акредитирани лаборатории, като се спазват изискванията на „Методика за определяне на обща звукова мощност, изльчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шум в мястото на въздействие“, утвърдена със Заповед № РД-613/ 08.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите. Операторите с издадени Комплексни разрешителни, попадащи в обхвата на Приложение

№ 4 към чл.117 от Закона за опазване на околната среда, са задължени да провеждат собствен мониторинг, веднъж на две последователни календарни години и да докладват резултатите от проведените измервания, съгласно поставените им условия. Основната цел на мониторинга на шума от промишлени източници е да предоставя информация за състоянието на акустичната среда на населените места, вследствие дейността на промишлените предприятия - източници на шумово излъчване.

За територията на община Върбица няма данни за превишения нивата на шума на производствените предприятия. Има различни потенциални, локални източници на шум („Асфалтова база“ – Върбица, Автомивка и бензиностанция на „Роу Бак България“ ЕООД – гр. Върбица, някой търговски обекти, заведения и др.).

Няма данни за превишения на шума в жилищните зони. При жалби на граждани за производствен шум, администрацията сеизира компетентните органи; за шум при битови дейности - издава предписания за спазване на нормативно установените изисквания.

В районите в селата с интензивен трафик, основен източник на шум са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също излъчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално – устройствените планове на града и другите населени места:

- Липсата на околовръстни пътища, поради което целият транзитен моторен поток минава през населеното място;
- Липсата на защитни „зелени екранни“;
- Лошокачествена настилка;
- Двустранно плътно застраяване по главните улици;
- Големи наклони на някои улици;
- Остарелият автомобилен парк.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината. За намаляване на шума в урбанизираната среда, Общинската администрация следва да предприеме действия по регулиране на движението чрез планове за организация на движението.

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и не йонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници.
- Йонизиращи и не йонизиращи лъчени.

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Преминаване на производственият сектор към по-евтини технологии за снабдяване с топлоенергия, съпроводени с по-високи емисии в атмосферния въздух.
- Липса на финансови средства в производствения сектор за опазване качеството на атмосферния въздух.
- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни и благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди.

Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за канални води, ПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, карьерите, автосервизи, автогари, гари и летища и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат недостатъчно ефективни водопровод и канализация, инфраструктура, изградени типови постройки и възможности за поддържане на необходимата хигиена. Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегна и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сензибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион. Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околната среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансгранични пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

РИОСВ-Шумен не извършва радиационен контрол. Програмата на Регионална Лаборатория - Шумен не включва радиологичен мониторинг на околната среда.

Слънчевата радиация е природен източник на радиация, към която човек се е приспособил и не е прието да се счита като опасна за неговото здраве. Сумарната слънчева радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение на прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата. Продължителността на слънчевото грееене има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево грееене зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Познаването на светлинния режим е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

Няма данни за йонизиращи лъчения и негативни влияние върху здравето на хората и околната среда в община Върбица.

ИЗВОДИ:

- Акустичната обстановка във всички селища на община Върбица е благоприятна. Периодичното движение на МПС-та не може да се приеме за друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателя им.

- Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределно допустимите норми.
- Радиационният гама фон в областта, в частност и в община Върбица е в границите на характерните за страната фонови стойности.
- Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

5. Управлениски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските намесници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- да информира населението за състоянието на околната среда;
- да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
- да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;
- да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци“ и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, Кметът представя в Областна администрация – Шумен и РИОСВ – Шумен отчет за изпълнение на двете програми.

Зашитата от шума в околната среда е уредеча, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на иземрвания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, Кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения Кмета на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава позовителни за бране на билки от земи общинска собственост.

В Общинска администрация – Върбица дейности по опазване на околната среда се извършват от Кмет, ресорен Заместник кмет – Кметове на населени места, Директор на Дирекция „Регионално развитие, хуманитарни дейности и инвестиционни програми“ (РРХДИП) и Началник на Отдел „Териториално–селищно устройство и инвестиционни програми“ (ТСУИП). В Общината има и специализирано звено „Чистота“, което отговаря за сметосъбирането, сметоиззвозването на отпадъците от всички населени места, поддържането на обществените зелени площи, и за чистотата на улици, площиади, паркове, градинки и други.

В Общината работи и експерт „Еколог“, който отговаря за организиране на всички дейности по опазване на околната среда и управление на отпадъците, съгласно действащото законодателство, прилагане и изпълнение на мерките и дейностите, включени в двете секторни общински програми и ежегодното им отчитане.

Към Общински съвет Върбица функционира постоянна комисия по „Здравеопазване, социални дейности, екология и опазване на околната среда“, състояща се от 5-ма съветници.

Контролните функции по дейностите за опазване на околната среда и управление на отпадъците в рамките на общината имат кмета на общината, специалистите от общинската администрация, а конкретно по населени места кметовете на населените места.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Върбица структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е отдел „Териториално – селищно устройство и инвестиционни програми“, който отговаря пряко за дейностите по екология, озеленяване и чистота.

Пряко ангажирани с контрола, работата и проблемите свързани управлението на отпадъците на Община Върбица са следните служители:

- Директор на дирекция „РРХДИП“;
- Началник отдел „ТСУИП“
- Еколог на община Върбица;
- Звено „Чистота“ с обща численост 19 служители.

В администрацията са назначени отговорни служители, които освен дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоиззвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансиирани от различни източници.

При осъществяване на дейностите, свързани с опазване на околната среда Общинска администрация Върбица работи съвместно с РИОСВ – Шумен, Басейнова дирекция – гр. Варна и РЗИ – гр. Шумен. Извършват се периодични измервания и мониторинг на замърсяванията на компонентите на околната среда на територията на общината.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

Община Върбица следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: Велики Преслав, Смядово, Сунгурларе, Омуртаг и Търговище.

За решаване на проблемите по управление на отпадъците Община Върбица работи в тясно сътрудничество с останалите общини, членове на РСУО - Омуртаг, а именно: Омуртаг, Котел и Антоново. За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

- С фирма „ВиК“ ООД – гр. Шумен за получаване на:
- разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;

- разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в градската ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води;
- По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Върбица поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:
 - РИОСВ – Шумен;
 - ИАОС и Регионална лаборатория/РЛ/ - Шумен към ИАОС;
 - РЗИ – Шумен към МЗ;
 - „Басейнова дирекция” - „Черноморски район“ - Варна;
 - Областна администрация – Шумен;
 - „Областна дирекция земеделие и гори” – Шумен, към МЗГ;
 - Отдел „Статистически изследвания - Шумен“ към НСИ;
 - Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Шумен;
 - ТП ДГС „Върбица“;
 - Областна дирекция по безопасност на храните – Шумен и др.

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда и управление на отпадъците се организират и осъществяват от Общинска администрация – Върбица и звеното „Чистота“ в нейната структура.

РАЗХОДИТЕ ПО ПЛАН-СМЕТКАТА ЗА ТБО ЗА 2019 г. са в размер на 288 000 лева, както следва:

Разпределението на РАЗХОДИТЕ е както следва:

1. Общо разходи за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки на персонала, зает пряко с дейностите по управление на отпадъците и чистота - 145 000 лева.
2. Общо разходи за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и сърежения за третирането им, както и за осигуряване на съдове за събиране на битови отпадъци, с изключение на разделното събиране, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по ЗУО – за услугата по чл.62, т.1 от ЗМДТ – 105 000 лева
3. Общо разходи за третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация и закриване на депа за БО и/или други инсталации за оползотворяване и/или обезвремаждане – за услугата по чл.62, т.2 от ЗМДТ – 5 000 лева
4. Общо разходи за поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, прковите и други територии от населените места в общината, предназначени за обществено ползване – за услугата по чл.62, т.3 от ЗМДТ – 33 000 лева

ПРИХОДИТЕ ЗА 2019 г. са в размер на 186 000 лева, в т.ч. от физически лица – 82 000 лева и от юридически лица – 104 000 лева.

Таблица 23: Справка за приходите и разходите от ТБО на Община Върбица за 2017 – 2019 г. в лева

Година	Разходи за ТБО по План-сметката	Реализиран приход от ТБО по сметката на общината /без лихвите по сумата/	Дофинансиране
2017 г.	226000	309000	-83000
2018 г.	233000	406000	+173000
2019 г.	288000	186000	-102000

Източник: Община Върбица

Анализът на данните в Таблица №23 показва, че разходите за управление на отпадъци в община Върбица за 2019 г. превишават приходите от такса „Битови отпадъци“ с 36%. За периода 2017-2019 г., Общината е дофинансирала дейностите по управление на отпадъците с около 185 000 лева. През 2018 г. е постигнат положителен баланс в полза на приходите в размер на 173 000 лева. През 2017 г., както и през 2019 г. дофинансирането е в размер на 185 000 лева. Разглеждан обобщено за три годишния период балансът е отрицателен с минус 12 000 лева.

За 2020 г. планираните приходи от такса „битови отпадъци“ са в размер на 300000 лева, а разходите за функция „Чистота“ – 351 900 лева, тоест отново отрицателен баланс. Освен това в общинския бюджет ежегодно се предвиждат и средства за озеленяване, които за 2020 г. са в размер на 11 250 лева.

Необходимостта от изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците и осъществяване на дейности, свързани с предотвратяване на последиците от климатичните промени, бедствия, аварии и катастрофи, пряко свързани с опазването на природата и околната среда ще постави остро въпроса за тяхното финансиране.

Предвид чувствителността на населението към увеличаването на размера на такса „битови отпадъци“, Община Върбица трябва да търси допълнителни източници на финансиране.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда“, ПУДООС , ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Необходимостта от засилване на контролната дейност от страна на администрацията както и провеждане на кампании сред населението за в бъдеще има вероятност да доведат до още по-голямо увеличаване на необходимите финансови средства.

За изпълнението на плановете за действие предвидени в стратегическите документи на общината следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансиирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фондове, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет, концесии и др.

5.4. Информиране на обществеността

Съгласно чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Община Върбица има добре функционираща система за информиране на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Информирането на населението на община Върбица за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на ПУП.

Информацията се предоставя чрез публикуване в регионални и местни медии и на електронната страница на Община Върбица, провеждат се информационни кампании за опазване на околната среда. Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично с обява в областен ежедневник, поставя се обява на таблото в сградата на Общината, изпращат се писма до всички НПО-та в града, които предварително чрез анкетно проучване са заявили, че желаят да бъдат информирани.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които община Върбица разработва и/или участва под някаква форма. Стремежът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора. Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразяват своето мнение и предложения.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуацияни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ от средата, в която той функционира.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Анализът на силните страни на Община Върбица, възможностите да се възползваме от тях, вътрешните слаби страни на Общината и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности /перспективи/ за Общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват рисък за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира Общината в бъдеще.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Върбица са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата“ могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извлечането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Върбица през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компонентите на околната среда.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Чиста околната среда и висок дял на защитени територии и зони в Натура 2000. ➤ Значителни горски масиви (Стара планина, Предбалкана и Герловски район.) ➤ Значителни водни ресурси - язовир „Тича”, река Камчия, река Герила и минерални извори. ➤ Богато биоразнообразие - флора и фауна, защитени видове. ➤ Наличие на лечебни растения и диворастящи плодове. ➤ Плодородна земя и благоприятни климатични условия за производство на екологично чисти продукти. ➤ Чист атмосферен въздух, липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда, на наднормен шум и йонизиращи лъчения. ➤ Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци, отговаряющо на съвременните екологични изисквания. ➤ Добре изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места на общината. ➤ Въведено разделно събиране и оползотворяване на рециклируемите отпадъци от опаковки в три населени места. ➤ Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за разрешаване на проблемите по опазване на околната среда. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Лошо състояние на част от елементите на техническата инфраструктура. ➤ Големи загуби на вода от водопреносната мрежа. ➤ Липса на канализация и ПСОВ. ➤ Заустване на отпадни води в реките. ➤ Основен източник на отопление в общината са твърдите горива. ➤ Високо ниво на депониране на различни видове отпадъци, включително биоразградими и рециклируеми. ➤ Липса на система за организирано събиране и оползотворяване на строителните отпадъци. ➤ Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания. ➤ Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи екологични проекти. ➤ Отрицателен баланс между приходите и разходите за дейностите за чистота, озеленяване и управление на отпадъците ➤ Ниска екологична култура на населението. ➤ Слабо развито био земеделие.

ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Потенциал за развитие на биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство. ➤ Усвояване на горските ресурси и развитие на предприятията за преработка на диворастящи плодове, билки и гъби. ➤ Изграждане на канализация и ПСОВ. ➤ Използване на нови технологии за възстановяването на екологичното равновесие и за третирането и оползотворяването на отпадъците. ➤ Съхранение на зелените системи и залесителни мероприятия. ➤ Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива. ➤ Въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. ➤ Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда. ➤ Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти. ➤ Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Замърсяване на околната среда от антропогенни и други фактори. ➤ Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения и увеличаване използването на твърди горива. ➤ Експлоатация на горския фонд, неотговаряща на принципите на устойчивото развитие. ➤ Незаконна сеч и бракониерство в горите. ➤ Риск от горски пожари и природни бедствия. ➤ Нарастващи разходи за управление и депониране на отпадъците, чистота и озеленяване. ➤ Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци”. ➤ Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда. ➤ Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждане на ресурсни проблеми. ➤ Риск от ускоряване на ерозионните процеси. ➤ Загуба на биоразнообразие от неконтролирани антропогенни дейности.

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Върбица според представите на населението и на общинското ръководство.

ОБЩИНА ВЪРБИЦА - СЪХРАНЕНА ПРИРОДА, БИОРАЗНООБРАЗИЕ, ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ ЗА ЗДРАВОСЛОВЕН ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в близките 7 години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Генерална стратегическа цел

„Устойчиво управление на околната среда в община Върбица за осигуряване на добри условия за живот, чрез обновяване на инфраструктурата, благоустройстване на населените места и запазване на природните ресурси и богатото биоразнообразие на района“.

2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Върбица в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в община Върбица.

Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.

Подобряване на мониторинга и контрола върху състоянието и качеството на повърхностните и подземни води.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия

Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване и ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците

Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на иерархията на управление на отпадъците

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обзпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху биологичното разнообразие и обзпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в община Върбица.

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на община Върбица. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места в община Върбица

Мярка 4.1: Развитие и оптимизиране на системите за мониторинг и подобряване качеството на атмосферния въздух

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа.

Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Върбица

Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

Формулираните по-горе цели на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Върбица представят не само посоката на развитие на политиката на общината в тази област през следващите няколко години, но са и базиращи за бъдещата стратегия за устойчиво развитие на общината. Постигането на целите заложени в настоящата програма само по себе си е следваща стъпка към систематичното решаване на екологичните проблеми в Община Върбица.

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

**РАЗДЕЛ V: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ВЪРБИЦА 2021 Г. – 2027 Г.**

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. Подобряване техническото състояние на водопроводните системи в общината	10000	Община, ВиК	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет, СПРЗСР, ФЛАГ, Публична инвестиционна програма на МС и др.
	1.1.2. Подмяна на водопровод, канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадни води в гр. Върбица	50000	Община ВиК	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.3. Проектиране и изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадни води в с. Маломир, с. Бяла река, Нова Бяла река и с. Тушовица – II-ра зона на язовир „Тича”	50000	Община ВиК	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.
	1.1.4. Проектиране и изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ в селата Ловец, Къолмен, Иваново, Сушина, Менгишево, Станянаци, Методиево, Чернооково, Крайгорци, Божурово и Конево	60000	Община ВиК	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	1.1.5. Реконструкция на съществуващ довеждащ водопровод от местността „Рибника“ до с. Тушовица	2515	Община, ВиК	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет, СПРЗСР, ФЛАГ и др.
	1.1.6. Въвеждане на алтернативни технологии за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места.	10000	Община	2021 – 2027	МОСВ, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.7. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на Община Върбица.	-	ВиК РЗИ	2021 – 2027	„В и К“ ООД – РЗИ
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.1.		182515			
Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	1.2.1. Брегоукрепване, почистване на речни корита и изграждане на мостови съоръжения	5000	Община	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.2. Превенция и управление на риска от наводнения и засушаване в общината (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура)	200	Община	2021 – 2027	ОПОС, ДБ, Общински бюджет
	1.2.3. Картиране на уязвимите от наводнения зони в общината.	10	Община	2021 – 2027	ДБ, Общински бюджет
	1.2.4. Почистване, обезопасяване и благоустрояване на дерета в населените места на община Върбица	5000	Община	2021 – 2027	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет
	1.2.5. Обезопасяване и укрепване на язовири и язовирни стени в община Върбица	5000	Община	2021 – 2027	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	1.2.6. Ежегодно почистване на реките от битови отпадъци, храстовидна и дървесна растителност и др.	350	Община	2021 – 2027	ДБ, Общински бюджет
	1.2.7. Превенция и управление на риска от горски пожари	1000	Община	2021 – 2027	ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет
	1.2.8. Изграждане на система за предупреждение, наблюдение, прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения	200	Община	2021 – 2027	ОПОС, МОСВ, ДБ, Общински бюджет
	1.2.9. Залесяване на изсечени, засегнати от горски пожари гори и нови неземеделски територии	3000	Община, ДГС, частни собственици на гори	2021 – 2027	СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет, Частни инвестиции
	1.2.10. Актуализиране на План за действие при природни бедствия и аварии	5	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.2.		19765			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1:		202280			

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управлението на отпадъците

Мерки	Действия/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	1	Община и медии	постоянен до 2027 г.	Общински бюджет и др.
	2.1.2. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамилното компостиране	1	Община и медии	постоянен до 2027 г.	Общински бюджет и др.

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	2.1.3. Съставяне на регистър на всички производствени фирми на територията на общината и създаване на база данни за отдельните производствени отпадъци от тях	2	Община и предприятия	постоянен до 2027 г.	Общински, бюджет и др. източници
	2.1.4. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци“ за домакинствата, които прилагат домашно компостиране	-	Община Общински съвет	2021-2027	-
	2.1.5. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	10	Община	2024	Общински бюджет, ДБ и др.
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.1.		14			
Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	2.2.1. Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината	100	Община	2021-2027	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет и др.
	2.2.2. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	20	Община	2021-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО или ОПОС
	2.2.3. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	50	Община	2021-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО или ОПОС, ПУДООС и др.

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	2.2.4. Отреждане и предоставяне на временни площадки, на които гражданините да могат да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.	20	Общинска администрация и Държавни администрации	2021-2027	Общински бюджет, ПУДООС, и други
	2.2.5. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /текстилни, луминисцентни лампи, батерии, акумулятори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./	10	Община	2021-2027	Общински бюджет и други
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.2.		200			
Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.1. Участие в регионалната система за управление на отпадъците - регион Омуртаг	-	РСУО	2021-2027	РСУО, МОСВ
	2.3.2. Изграждане на претоварна станция за отпадъци със сепарираща инсталация в с. Менгишево	8000	Община РСУО	2021-2023	РСУО, МОСВ, ОПОС, ПУДООС и др.
	2.3.3. Създаване на общински център за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци и подготовка за повторна употреба	2000	Община	2021-2023	ОПОС
	2.3.4. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска площадка с компостираща инсталация за биоразградими и зелени отпадъци	900	Община	2021-2025	ПООС, Отчисления по чл.64 от ЗУО/ Общински бюджет
	2.3.5. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска инсталация за третиране на строителни отпадъци.	2000	Община	2022-2025	Държавен бюджет, Общински бюджет

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	2.3.6. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	10	Община	2021-2023	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ
	2.3.7. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/	50	Община	2021-2027	Общински бюджет
	2.3.8. Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати с растителна защита	60	Община/МОСВ	Постоянен	МОСВ, ПУДООС, Швейцарска програма и др.
	2.3.9.Осъществяване на почвен мониторинг относно състоянието на почвите и превенция на замърсявания	-	Община Върбица / РИОСВ – Шумен	Постоянен	МОСВ
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.3.		13020			
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	2021-2027	-
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	1	Община, МОСВ, НСОРБ	2021-2027	Общински бюджет, Държавен бюджет и др. източници
	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	3	Община	2021-2027	Общински бюджет и др. източници
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложени в Програмата	-	Община	Постоянен веднъж годишно до	-

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	за управление на отпадъците			31 март	
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.4.		4			
Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на иерархията на управление на отпадъците	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците	-	Община	2021-2027	-
	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	1	Община	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площици и др.	1	Община	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	1	Община, училища и детски градини	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	50	Община, кметства, училища и детски градини	2021-2027	ПУДООС
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.5.		53			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2:		13291			

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие

Мерки	Действия/Проекты	Бюджет (хиляди лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие в община Върбица	3.1.1. Проучване на потребностите, разработка и реализация на проекти, насочени към запазване и подобряване на биологичното разнообразие в общината	50	Община РИОСВ, ДГС	2021 – 2027	ПУДООС и други
	3.1.2. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	10	Община, ДГС,	2021 – 2027	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.3. Подобряване икономическата стойност на горите, увеличаване на зелените системи и залесителни мероприятия	300	Община	2021 – 2027	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.4. Картриране на биологичното разнообразие на територията на общината	50	Община	2021 – 2027	МОСВ
	3.1.5. План за управление на Зашитените местности в общината	10	Община	2021 – 2027	Общински бюджет и други
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.1.		420			
Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Върбица	3.2.1. Изпълнение на мерки и действия за управление на защитени зони на територията на община Върбица	100	РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни	100	РИОСВ, ДГС, Община	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

	природни територии в общината				
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	50	Община , ДГС	2021 – 2027	ДБ, Общински бюджет и други финансиращи програми
	3.2.4. Развитие на предприятия за преработка на диворастящи плодове, билки и гъби.	100	Частен сектор	2021 – 2027	СПРЗСР, ОПИК и частни инвестиции
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.2.	350				
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3:	770				

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места

Мерки	Действия/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Въвеждане на ВЕИ в общинска инфраструктура	1000	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, ДБ, Европейски фондове
	4.1.2. Реализиране на проекти за енергийна ефективност в обществени и жилищни сгради	2500	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, ДБ, Европейски фондове
	4.1.3. Въвеждане на енергоспестяващо улично осветление в населените места на община Върбица	3000	Община	2021 – 2027	ЕИП, Общински бюджет, ДБ, Европейски

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

					фондове
	4.1.4. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива	5	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.1.	6505				
Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване	4.2.1. Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места – дървесна и храстова растителност, цветни алеи и др.	50	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, ПУДООС и други
	4.2.2. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени на общината	5	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
	4.2.3. Контрол за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови отпадъци	-	Община	2021 – 2027	-
	4.2.4. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	70	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.2.	125				
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4:	6630				

Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Действия/Проект	Бюджет (хиляда лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	
Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Върбица	5.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	5	Община	2021 – 2027 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	5.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистър на зелени площи	10	Община	2021 – 2027 г.	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.1.		15			
Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезценост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	5.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда	-	Община	2021 – 2027 г.	-
	5.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	2	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 – 2027 г.	ПУДООС, Общински бюджет
	5.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда	-	Община	2021 - 2027 г.	-
	5.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината	-	Община, Училища, Детски градини	2021 - 2027 г.	-
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.2.		2			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 5:		17			
ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА 2021-2027		173629			

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на общинската Програма за опазване на околната среда на община Върбица може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ.

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

Периодично да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи.

Да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет.

Източници на финансиране на екологични проекти

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Публична инвестиционната програма на МС;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;
- Финансов механизъм на ЕИП;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027 г. (СПРЗСР);
- Програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027 г.;
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнени“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2027 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице, най-често еколога на общината. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Шумен /ИАОС/. Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществените мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Протокол за предаване на въпросниците; Протокол за приемане на попълнените въпросници; Анкетни карти; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Матрични карти за оценка на индикаторите; Мониторингови доклади.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлзирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания за законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Върбица има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики. В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания.

Реализирането на ПООС на община Върбица е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.
- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- Национална програма за развитие: България 2030
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- Директива 2008/98/EО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансгранични превоз на отпадъци.
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- Директива 2006/66/EО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- Директива 94/62/EО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/EО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;
- Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;

- Директива 2004/35/EO от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- Директива 85/337/EEC относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, изменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- Директива 2008/50/ ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за почистването на въздуха за Европа
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпусканни в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминални и бензиностанции 31994L0063.
- Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газъла за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сърник в определени течни горива 31999L0032.
- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за пребоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.
- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.
- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.
- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, изменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.

- Директива 80/68/EEC за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.
- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.
- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.
- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.
- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за чистотата на атмосферния въздух
- Закон за почвите
- Закон за защита от шума в околната среда
- Закон за подземните богатства
- Закон за опазване на земеделските земи
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за лечебните растения
- Закон за защитените територии
- Закон за защита на растенията
- Закон за защита на животните
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати
- Закон за устройство на територията
- Закон за местните данъци и такси

- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане
- Наредба №7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013 г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, с посл. изм. и доп. ДВ бр.79 от 8 октомври 2019 г.;
- Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г., в сила от 24.03.2017 г.;
- Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, с посл. изм. и доп. ДВ бр.102 от 23 Декември 2016 г.;
- Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, с посл. изм. и доп. ДВ бр.30 / 09.12.2011 г.;
- Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторингна водите, с посл. изм. и доп. ДВ бр.20 от 15 март 2016 г.;
- Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, с посл. изм. и доп. ДВ бр.24 от 23 март 2004 г.;
- Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, с посл. изм. и доп. ДВ бр.6 от 16 януари 2018 г.;
- Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.48 от 27 юни 2015 г.;
- Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.15 от 21 февруари 2012 г.;
- Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.
- Наредба №26 (посл. изм. ДВ. бр.30 от 22 Март 2002 г.) за рекултивация на нарушен терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба №2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- Наредба №4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площаците за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20.01.2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 Април 2020 г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 Юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.;
- Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни меропрития, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билковзаготовителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г.;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии с посл. изм. ДВ бр.55 от 7 юли 2017 г.;
- Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на деновонощето, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, с посл. изм. и доп. ДВ. бр.26 от 29 Март 2019 г.;

- Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България, изм. ДВ бр.40 от 16 Май 2006 г.;
- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.
- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2027 г.
- Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред;
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Върбица;
- Наредба за управление на отпадъците в община Върбица;
- Наредба за управление на горските територии собственост на община Върбица;
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите на територията на Община Върбица;
- Наредба за принудително изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на община Върбица.

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ФИГУРИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Разстояния в км. от гр. Върбица до всички населени места в общината

Таблица 2: Баланс на територията на община Върбица (дка)

Таблица 3: Население в община Върбица 2015 – 2019 г.

Таблица 4: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2017 - 2019 г.

Таблица 5: Население по възрастови групи в община Върбица 2016-2019 г.

Таблица 6: Естествен прираст на населението на община Върбица 2015-2019 г.

Таблица 7: Заселени, изселени и механичен прираст в община Върбица 2015-2019 г.

Таблица 8: Население по населени места в община Върбица 2016-2019 г.

Таблица 9: Население по постоянен и настоящ адрес в община Върбица 2015 г. и 2019 г.

Таблица 10: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2018 г.

Таблица 11: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2016-2018 г.

Таблица 12: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

Таблица 13: Баланс на териториите в община Върбица по видове собственост

Таблица 14: Брой регистрирани земеделски стопани в община Върбица 2015-2019 г.

Таблица 15: Основни видове отглеждани култури и среден добив 2015-2019 г.

Таблица 16: Ползване на дървесина от територията на общината 2015-2019 г. (куб. м.)

Таблица 17: Дейност в местата за настаняване в община Върбица 2013-2018 г.

Таблица 18: Язовири на територията на община Върбица

Таблица 19: Подземни водни тела в община Върбица и актуалното им химично състояние

Таблица 20: Дължина на водопроводната мрежа в община Върбица към 31.12.2019 г.

Таблица 21: Количество депонирани смесени битови отпадъци от община Върбица 2017-2019 г.

Таблица 22: Количество смесен, разделно събрани и общ битов отпадък за 2019 г.

Таблица 23: Справка за приходите и разходите от ТБО за 2017 – 2019 г. в лева

Фиг. 1: Карта на област Шумен

Фиг. 2: Карта на община Върбица

Фиг. 3: Средни месечни температури и валежи в община Върбица

Фиг. 4: Максимални температури в община Върбица

Фиг. 5: Количество на валежите в община Върбица

Фиг. 6: Роза на ветровете на територията на община Върбица

Фиг. 7: Карта на РДГ – Шумен

Графика 1: Разпределение на площта на община Върбица по видове територии

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАННИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БД	Басейнова дирекция
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадни води
ДБ	Държавен бюджет
ДЛС/ДГС	Държавно ловно/горско стопанство
ЕРЕВВ	Европейски регистър на емисиите на вредни вещества
ЕРИПЗ	Европейски регистър за изпускане и пренос на замърсители
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗВХВПП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДНТ	Най-добри налични техники
НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСОБР	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОСПД	Национална стратегия по околната среда и План за действие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
Об	Общински бюджет
ПДК	Пределно допустими концентрации

ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИОСВ	Регионална инспекция за околната среда и води
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
ТБО	Твърди битови отпадъци/такса „битови отпадъци“
dka	Декар
ха	Хектар
t	Тон

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Върбица 2021-2027 г.